

Latvijas Avīze.

59. gada-gahjums.

Nr. 10.

Trešdečēnā, 5. (17.) Merzā.

1880.

Nedaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Hasenpoth, Kurland. — Ekspedīcija Besthorn L. grahmatu-bohde Jelgavā.

Rādītājs: No eekshemehm. No ahrsemehm. Visjaunakahs finās. Semkohpība un īamneezība. Gaišā Doreša. Drūpas un drūšas. Labibas- un pretšuturgus. Linu zenas. Naudas-papīru zenas. Atbildes. Sludināšanas.

No eekshemehm.

Pehterburga. „Bald. Wehstn.” iſſludina ſchahdu Visaugſtako rakstu ministeru-komitejas preſidentam, grahſam P. A. Walu-jev’am:

Grahs Pehter Alekſandrowitsch! Juhsu daudsgadigo un ifma-nigo deenestu Es eſmu paſtahwigi zeenijis pehz iſteneem nopeleem. Atſkatidamees uſ Juhsu gandrihs puſgadu-ſimtena ilgo darboſchanohs. Es atminohs ar ihpaſchu preeke, ka Mans ne-aismirſtamais Tehws juu Juhsu deenesta paſchā eefahkumā greefa Sawu wehribu uſ Jums, pehz kura gribas Juhs tilat apſtiprinati par eerehdni pee Wina paſcha kanzelejas I. nodakas. No ſchi laika fahlaħs Juhsu derigā darboſchanohs, kas Jums ahtri atwehra tahlaku zelu walſts-deenestā. Sawas waldiſhanas pirmoſ gaddoſ Es Juhs atzehlu no ministeru-komitejas waldiſhanas-darbeem un eezehlū gruhtā un ar lohti daudſkahrtigeem peenahkumeem faweeneyota eekſchleetu ministera amata. Wehlaiki Juhs tilat no Manis eezelti par domenu-ministeri. Ari ſcho — ſinamā ſinā — plafcho ministeriju pahrwaldidami lihds pagahjuſchā gada beigahm, Juhs ſtrahdajah ar tahdu ſekmi, kahdu Es paſtahwigi biju gaidijis no Jums. Pehdejā laikā, paſaudamees uſ Sawu drohſcho un pil-nigi dibinato pahrlezzinachanohs. Es Juhs eezehlū par ministeru-komitejas preeſchneeku. Tā tad Juhs eſat peedaliſcheseeſ pee wiſeem ſwarigakeem, pehz Maneem preeſchraſteem iſdariteem waldiſhanas-un reformu-darbeem. Schi Juhsu til atſihſtamā un daudsgadigā kal-poſchana augſtakos walſts-amatoſ, ka ari Juhsu perſoniflaħs ihpaſchibas dohd Man patiħkamu cemeſlu, Jums atkal Manu pateefu atſihſchanu iſfaziht par lohti teizameem darbeem, kahdu Juhs paſtrahdajuschi preeſch trohna un tehwijas. Schai Manai ſirfnigai patei-zibai par ſihmi, un pareiſti atſihſdamā Juhsu nopeleus, Es Juhs zaur waldoſchanam ſenatam laiſto pauehli eſmu ar wiſeem Juhsu pehz-nahzejeem eezehlis Kreevijas grahſu kahrtā.

Ar ihpaſchu laipnibu Es paleku Jums neſchaubigi labprātīgs.

Originals ir parakſtihts no Keiſara Majestetes paſcha Visaugſtakahs rohkas:

„Juhs ſirfnigī mihiſchais un pateižigais **Aleksanders.**”

— 23. Februari palika 25 gadi, kamehr Leelfirsts Konstantins wezaſais ka general-admirals pahrvalda juhras-ministeriju. Augſtais Keiſars uſ ſcho deenu peefuhtijis Leelfirstam laimes-wehlefchanas rakſtu.

— Loris-Meličow'a uſbruzeju ſauza Hipolitu Osipowu Mla-dezki; wiſch bij birgeris is Sluzkas pilſehta, Minskas gubernā; dſimis Schihds, kas iſgahjuſchā gada paſrghajis pareiſtizibā, lai winam nebuhtu apgruhtinata uſtureſchanahs Pehterburgā. Wezs wiſch bijis 24 gadus. Pee teefachanas wiſch iſturejeeſ rupji un beſkaunigī pret teefu, negribedams pat pajeltees preeſch winas. Kad winu 22. Februari, preeſchpuſdečēnā, weduſchi uſ ſohda-weetu, wiſch paſtahwigi ſkatiſees drihs uſ weenu, drihs ohtru puſi, un pee tam gihmi ſawilzis, ka uſ pawihpſnaſchanu. Wiſch tiziſ wests uſ kauna-rateem, — peſeetis ar muguru pret ſirgeem. Ap laiku tam bijis melns dehlitis, uſ kura rakſita wina noſeedsiba; — to wiſch wihipſnadas rādijis lauſchu pulkeem. Spreedumu, kuru winam laſija preeſchā pee kauna-staba, wiſch nemaf ne-uſklauſiſees. Ari mahzitaju wiſch eefahkoht negribejis peenemt; bet pehz gan ar to runojis kahduſ wahrduſ, un tad nobuſchojis Kristus krusta-ſihmi un lahwees ſwehſteeſ.

No lauſchu pulka wiſch atwadijees — galwu paſohzidams uſ wiſahm puſehm. Nu eefahzees bendes darbs. Maſ minutēs tas karajees pee karatawahm — ar aiflahti gihmi. Pehz puſtundas tiziſ lihds no-nemts un eelikts melnā ſahrlā, — pehz tam, kad dakteris bij apleeziņajis, ka pateefi nomiris. Wina waigs bijis dſeltens, ſtipri uſtuhzis, un ka ar ſweedreem apleets. Kasaki to nehmufchi un aifwedufchi proh-jam. — Sino, ka ſklatitaju pulka ari kahdas perfonas tikufchās ap-zeetinatas dehł tam, ka bij atklahti iſfazijuschaſ ſawu lihdsjuſchanu prete noſeedsneeku. Tā par peemehru weens no apzeetinateem — pehz kahda ſemneeka wahrdeem — teiziſ: „Tagad wini dohmā atraduſchi lihdselli muhs beedeht; bet mehs nebihſtamees ari no tam!“ Šemneeks, taħdu wahrdus dſirdeſdams, atſanzis tuhlit pahri poliſiſtus, un runa-taſis tiziſ apzeetinahts lihds ar ſaweeem beedreem. — Wehļ japeemin, ka bende ar ſaweeem 4 paſihgeeem, kas Mla-dezki paſahra, ir noteefati noſeedsneeki. Bende pats ſlepkaſwa, kam 3 ſlepkaſibas uſ ſirds, un tadehł noteefahs pee gruhteeem kalnu-darbeem Sibirijs; bet ar to ſinu paturehts kahdā Maſkawas zeetumā, ka wiſch uſnemtohs Kreevijā iſ-pildiht bendes darbu. Wiſch teek kahru reiſi is Maſkawas noveſts uſ to weetu, kur iſdarams kahds naħwes-ſohds zaur paſahrſchanu; pehz tam wiſch atkal teek atweſts atpakał uſ ſawu zeetumu. Tas pats teek darihts ar wina paſihgeeem. Wiſi 5 teek paſtahwigi un zeeti apwalteti no ſaldateem. — Pehz ſohda beigahm daschi no ſklatitajeem pirkufchi no bendes ſtrika gabalinus — no ta ſtrika, pee kura noſeedsneeks kah-jees — un maſkafuſchi 3 rubli par gabalinu. Waj gan pirzejeem ne-buhs pee tam ſawu mahnū-tiziſa?

— Uſ iſdarofchā ſomifjas preeſchneeku, grahſa Loris-Meličow'a, preeſchlikumu, Pehterburgas pilſehta-walde iſwehlejuſi 23. Februari is ſawa widus 8 delegatus, kas peedaliſees pee iſdarofchā ſo-mifjas ſehdeſchanahm.

— Preeſch familijahm, kuru apgahdneeki tika nelaimigi ſee-mas-pili 5. Februari, ir pawiſam eenahkuſchi 40,855 rubl. 39 kap. un 1,080 franku ſelta naudā.

Baltijas walſts-dohmenu waldiba dara Kurs. gub. aw. Nr. 12. ſinamu, ka ſhogad 10. Merzā, Rīgā, dohmenu waldibas namā, pulkſten 110s preeſch puſdečēnā ſahlokees, weenreifigā torgi — bes pe-retoṛga — taps iſfohlitas un wairakfohlitajeem uſ 12 gadeem arentē atdohtas ſchihs 4 uhdens-ſudmalas:

	ehlu wehrtiba:	lihdsſchinigā arente:
1) Aužu-muiſchā ſudmalas . . .	6380 rub.;	1686 rb. p. gadu.
2) Pleyju-muiſchā ſudmalas . . .	6740 "	1850 " "
3) Leel-Swehtes ſudmalas . . .	5760 "	1576 " "
4) Dohbeles ſudmalas . . .	9690 "	1050 " "

Sohlitajeem ja-eelek ſalogi, kas iſtaifa gada arenti un trefch-datu no ehlu wehrtibas. Klahtakus arentes noſaſiſumus war dabuht ſināt Rīgā, dohmenu waldibā.

Jelgava. Visaugſtakais ſchelastibas-ukasis no 19. Februara f. g., zaur kuru teek atlaisti daschadi frohna parahdi, fastahw iſ 17 paragrafeem un ſihmejahs pa leelakai dalaſ uſ daschadu ſtrahpes-naudu maſkafchanahm. Bes tam teek atlaista puſe no galwas-naudas un puſe no maſpilſou ſodohſchanahm. Wiſi ukasis buhs laſams gubernas awiſes. Kurſemē un Widſemē, ka dſirdams, eſoht lohti naſ taħdu frohna parahdneeku.

— Jelgavas ſchigada virmajo „Swetſchu” ſirgu-tirgu notu-reja no 8.—15. Februari. Tirgu biſ pahr-pahrim apmekleħts; fa-weiſti biſ wiſu-wiſadi ſirgi, gan dahrgi, gan ari lehti; wareja ſpreeſt — lihds 2 tuhlf. ſirgu. Gewehrojams, ka ſhogad it pirmo reiſi bij eeraduſchees ari amatneeki un andelmani, kas ziđoſ „Swetſchu” tirgoſ ne-

bij wiš arween redsami, kā: dreimani, dischleri, flakteri, kreewneeki ar faldumeem, u. t. j. pr.

Wareja it ihpaſchi preezatees par skohleneem, kas, ka lohpu-aifſargashanas-beedribas lohzeckli, usmanigi us to flatijahs, ka lohpeem netohp pahri darihts. A. H.—n.

Vastajeem par ſmu. Nr. 8. ir tapehz dascham febu nahjis rohkas, ka Wentes-upe aiftahjahs preekſchā ar faweeem leelajeem pluhdeem.

No Kursemes gubernas-pahrwaldes teek preekſch wiſpahrigas finashanas finams darihts, ka no Kursemes gubernas-pahrwaldneka lga pee Sarkanahs-muischias peederigais Ohſchu faimneeks, Indrikis Siemon's, apſtiprinharts par Wentspils baptiſtu basnizas-preekſch-neeku.

No Baufkas. Iſgahjuschā gada 11. Novemberis bija Baufkas Pilsmuſchias Krewin-Kuiwu faimneeku familijai ihſta preeku-deena, — tahda, kahdu reti peedſhwo. Schi deena bija ta, kurā mahju-tehw, Mikelis Schloſſinsch, ar fawu laulato draudſeni preekſch 50 gadeem fwehtā laulibā derwſchees, un nu ſwineja ſawas ſelta-kahſas. Preekſch 50 gadeem ſchi deena fwehtku-ſwineta-jeem bij bijuſi luhgashanas-deena, tagad ta bija wiſwairak pateizibas-deena. Zeenijamais laulibas-pahris, no behru un behru-behrnu pulzina pawadihts, dewahs wiſpirms us Deewa-namu, tur ſawas firſ-nigakahs pateizibas Tam pee kahjahn nolikt, kas ir wiſu labu un pil-nigu dahanu dwejſs. Un par ko pateiktees—wineem bija deewsgan eemefla. Kad tee azis atpakaſ meta us wiſeem teem nodſhwo teem 50 gadeem, tad redſeja Deewa fwehtibu un Deewa palihdsibu wiſas weetās un wiſas leetās. Mikelis Schloſſinsch bija wairak nelā 30 gadus uſtizigi kalpojits daschadōs pagasta-amatōs, — ihpaſchi kamehr wehl pa-gasteem nebijsa paſcheem ſawas waldischanaſ, wiſch ka teefas wezakais ſinaja un prata ſawai tautai par labu ſtrahdaht. No fwehtku-ſwinetajу preezem dehleem 2 ir par krohna faimneekem, 2 turigi rent-neeku un 1 pee Rehwales gimnaſias par wiſſkohlotaju. Winu weeniga meita ir iſwadita kreetnā weetā. Bijā preeks un laime, kad firmee wezakē wiſus ſchohs weenā brihdī redſeja ap ſewi, un par winu labklahſchanohs wareja preezatees. Neteem wezakeem Deewa tahdu laimi nowehle! Mehs ſcheem kreetneem ſirmgalvjeem wehlaſ wehl daschu laizinu ſcheit miſt kohpā ar faweeem miheem!

J. R.
Iſ Schlehdēs, Kuldīgas apr. Pirmeen, 4. Febr., pawadijahn ſawu ſkohlas-wezako un basnizas-pehrminderi, Grīhweneeku faimneeku Indriki Snikeri, us pehdigo duſas-weetinu. Aſgahjuschais bij wehl jauns zilwels; tikai 33 gadus wez. Wiſch bija wiſa ſawā muhſchā no katra, kas winu paſma, zeenijis un mihlohts. Astonus gadus wiſch uſzihtigi kalpoja ſawat mihtai basnizai, lihds kamehr 21. Janvari, pehz ilgas un gruhtas zeefchanaſ ar kruhſchu-ſlimibū, ſawu garu iſlaida, noſkumufchu un apbehdinatu atraitni ar maseem behrnineem atſtahdams.

Ar Deewu wiſch dſhwoja, eekſch Deewa wiſch mira, un wiſa pehdige wahrdi bija: „Rahz, Kungs Jesu, un uſkem manu garu.“

Kas miheſtibū ſehj, kas miheſtibū plaus.

Schee wahrdi pee muhſu mihla aſgahjuschā jau wiſa behru-deenā peepildijahs, kur wiſa atdſiſchahm meeſahm miheſtiba tik bagata mehrā tika parahdita.

Behru-deenā dauds lauſchu bija ſapulzejuſchees: gan radi, gan ſwefchi. Wahrmes zeen, mahzitajs, Luhau kgs, kas winu mihlojits un zeenijis, ari bija atbrauzis wiſu pawadiht, daschus kaweklus pahrwaredam, un tureja ſwarigu ſprediki, ka klanſitajeem vildijahs azis afarahn, tanī norahdidams, ka zilwels lihdsinajahs ſahlei un pukehm, ko wehſſch pahri eedams nolaifch un nomaita. — Dſeefmas tika ar taurehm pawaditas.

Pehz tam, kad sahrks bija iſneſts, pawadija to iſ mahjahn Schlehdēs ſkohlnéeku — us taurehm ſehri „behdu-marſchu“ ſpehledami.

Us ſapfehtu ari dauds lauſchu ſagaidija behrineekus. Dſeedatas tika akſal daschus dſeefmas, ka mahjās, ar muſikas pawadiſchanu. Wahrmes zeen, mahzitajs tureja ſirdis aifgrahbdamu runu, ta ka reta azs palika bes afarahn.

Munas beigās paſehla zeen, mahzitajs jauku puku-puſchki, un ta noſiymefchanu, ka ari tanī atrohdofchahs puku krahſas iſkaidrodams, to dahninaja mihtam aifgahjuschajam par miheſtibas-ſihni, — kas tam tika ſahrkā ſeeliſts. Wehl zeen, mahzitajs pateizahs wiſeem nelaika wahrdā par mihtu pawadiſchanu; tad pukehm puſchkoſais ſahrks tika nolaifst dſestrā kapā. Paſtarpahm dſeedaja Schlehdēs ſkohlnéeku tſchetrabſig.

Pehdigi wiſi ſirſnigi Deewu peeluhgufchi aifgahjahn, mihtam nelaikim faldu duſu wehledami. Kahds Schlehdeneeks.

No Walles. Kad fwehtdeen, 27. Janvari, muhſu baſniza eegahja, tad it nemanohit ikweenam fwehtas juhſmas un fwehta bih-jafchana ſirdi eespeedahs. Muhſu mihla baſniza bij ſchodeen atſal no Walles draudſes pagohdinata. Trihs leeli krohna-lukturi puſchkoja muhſu mihto Deewa-namu. Leelakais, preekſch 36 fwezehm, makſa 200 rubl.; tee 2 masakee, katrik preekſch 24 fwezehm, kohpā 200 rubl. Ta tad nu mas gaddoſ muhſu baſniza dabujifi it zeenijamu uſwaku, kas katra ſkubina jo wairak augſchup dohtees ar ſirdi un dohmahm.

Zeen. Neander'a mahzitajs no ſchi preeka-brichcha runadams ifazija pateizibu pagasta-wezakajam, pehrmindereem un wiſai draudſei, kas labprah talihiſfigu rohku ſneegufchi.

Bet ihpaſchi mums japatetizahs zeen, mahzitaja kgam, kas pee ſchi teizamā darba ruhpigi puhlejeeſ.

No Kaiwes. 9. Janvari mira, un 18. Janvari pawadijahn us duſu — mihto, 80 gadus wezo ſirmgalwi, zeen, baron von Funk'a kgu. Minetā deenā bij wiſi Kaiwes pagasta faimneeku un faimneezes, un wiſi deenestneeku it ihpaſchi us behrehm aizinati. Tapat ari ziti behru-weeſi bij fabraukufchi. Ap puſdeenaſ-laiku tapa lihki no ſeelfun-geem no pils iſneſts. Jauki iſgresnoti gohda-wahrteem neſa lihds ſkapam lihki 12 Kaiwes pagasta faimneeku. Tad fazija Tukuma Latweefchu mahzitajs, zeen, Jürgenohn'a kgs, lohti jauku kapa-ſprediki, un norahdijs ari, ka aifgahjuschais bijis labſ tehw, un apgahdneeks ne wiſeem preekſch faimneem pagasteem, bet wehl dauds ziteem, kas pee wiſa palihdsibu meklejuſchi. Tukuma un Talsu aprinkoſ dauds gadus baſnizas wiſpreekſchneeka-amatu wesdams, wiſch bijis iſtis baſnizu un baſnizas teſibū kohpejs. Wahrdi ſakoh — wihrs, kas iſdarijs, ko reiſ apnehmeeſ. Kad ſahrks bij nolaifst kapā, tad tureja Tukuma Wahzu mahzitajs, zeen, Jensen'a kgs, pa wahzifki lihka-runu. Kad ſahrks jau bij apakſch-semes, tad runaja Sahtes prahwets, zeen, Bilsterling'a kgs. No kapſehtas dewamees us muſchu, kur zeen, arendators, Sichmana kgs, behru-weeſus paſzeenaja.

J. F.

— Nendē, 19. Februar 1880.
Awiſes dauds ſahrtiſti laſam, ka muhſu tehw-ſemē, malu-malās, pilſehtoſ un us laukeem, laudis fataſiſjuſchees, ſcho fwehtku- un preeku-deenu, kurā preekſch 25 gadeem muhſu ſirſnigi mihtoſais Kungs un Keiſars Sawu Tehwu gohda-kehſla ſehdees un Kreewu walſis waldischana ſawā rohkas nehmis, pawadiht ar weefibas wakareem, runahm, dſeedaſchanu un danzofchanu. Dascham warbuht ari preeks buhſ ſaſht no ſitada darba, ko Rendes baſnizas-draudſe, ſchai deenai par veemineſhanu, Keiſaram par gohdu un draudſei par fwehtibu, ſchodeen uſfahkuſi. Pehz fwehtku-ſpredika Rendes mahzitajs ſapul-zetai draudſei veemineja, ka Rendes baſnizai wehl truhſt tohna, un ka dauds ſahrtiſti no draudſes lohzeckli mutes eſoht dabujis diſtrideht, ka, ſcho truhkumu ewehrojoht, lohti wehlaſ, ka baſnizai waretu tohni preebuſhweht. Tapehz mahzitajs draudſei lika preekſchā, waj negribetu, ſchai deenai par veemiu, apneemeeſ, ſawai baſnizai tohni preebuſhweht, un tamdehſ zaur baſnizas-preekſchneeku zeen, gubernatora kgam luht, lai Keiſara Majestetei eesneids Rendes baſnizas-draudſes luhgſchanu, ka Keiſara Majestete — ſchai deenai par veemiu un Keiſara Majestetei par gohdu — atwehletu draudſei, Rendes baſnizai ar paſchu padohmu un ſpehku tohni preebuſhweht. Rendes baſnizai tad buhtu ſlaiks almina pirkſts, kas — us debesihm rahdidas, wiſeem zeli-neekem un baſnizas-gahjejeem atgahdina tohſ wahrdus, ko Bahwils Timoteum rakſta (1. gr. 2. 1.): „Tad nu es pamahzu par wiſahm leetahm, ka noteek luhgſchanas, peefauſchanaſ, aifluhgſchanas, pateiſchanaſ par wiſeem zilwekeem, par lehnineem un wiſeem, kas ir augſta lahrtā, ka mehs meerigi un kluſi dſhwojam eekſch wiſas deewabihjafchanas un gohda.“ Beidſoht mahzitajs draudſes lohzeckli ſuažinaja, lai pehz beigteem Deewa-wahrdeem fanahk drehſlambari, kas gribetu ſawas dohmas ſkaidraki iſteikt, ka ta leeta buhtu iſdarama. Drehſlambari mahzitajs rahdija tohna riſi, ko jau bija pagahdajis, un tad lika preekſchā, ka paſchai baſnizai eſoht maſs kapitals, ko ar baſnizas-preekſchneeku atwehleſchanu preekſch ſchihſ buhwes waretu dabuht, un ka mahzitaja muſchias plazi, blaſam baſnizai, eſoht kahdas 10 afis akminu, ko labprah griboth preekſch buhwes atdoht. Ar teem iſtilſchoht. Gaimneekem waijadtetu labprah tigri ſeepalihdſeht ar leezi-neekem un paſteem; muſchneekeem ar materialu, ka: buhwlokhkeem, ſtegeleem un kalleem; un ziteem draudſes lohzeckli, kam now nedſ ſirgu-nedſ zilweku-ſpehki, ar dahninahm — zil ſirgs un rohka ſpehki. Schee fungi: zeen, krohna meschlungs barons von Stromberg, draudſes ehrgelecks un ſkohlotajs Brückmann's, baſnizas-pehrminderis Fritz Moritz's, un mahzitajs — fastahjahs „tohna buhwes-komitejā“, kas

par darba isweschanu gahdahs. Schi komiteja apspreeda: 1) fewim klahf aizinahf zitus draudses lohzelus, ihpaschi draudses pagasta-wezalohs un basnizas-pehrminderus, un krohna pagasta-teefas skrihwera lungu Hoelsch; 2) zeen, basnizas-preekschneku zaur Rendes draudses mahz. luht, lai Kursemes zeen, gubernatora kram Rendes draudses luhschanu preekschâ leek, ka wiafch gribetu no Keisara Majestetes isluhtg Rendes basnizas-draudsei atwehleschanu, par peemiru schai deenai, kurâ 25 gadus atpakaat muhsu Kungs un Keisars Sawu gohda un svehtibas pilno waldischchanu eesahzis, preebhweht Rendes basnizai tohni; 3) zeen, basnizas-preekschneku zaur Rendes draudses mahzitaju luht, „basnizas-tohna buhwes-komiteju“ apstiprinah.

Ar tahdu nospreedumu Rendes basnizas-draudse fcho deenu pagohdinaja, gribedama winai zelt peemiru stabu, kas pastahwehs us zilfchus-ziltihm. Bet Deewa tas Kungs, kas firdis un rohkas war atdariht un pildiht ar labu prahru, lai fcho darbu valihds west pee preeziga gala — muhsu Kungam un Keisaram par gohdu, Rendes basnizai par glihtumu un Rendes draudsei par svehtibu!

19. Februaris paliks Rihgai ne-aismirstama deena. Jau preeksch-wakara, 18. Februarim iseijsht. Baltijas politehnikas studenti ar lahpahm un mussikas-kohreem apswezinaja nahkofcho deenu. Preeksch pusdeenas laudis pulzejahs basnizas. Pusdeenas-laika-f-pulzejahs beedribas un amati pee rahtuscha, un tad gahja ar 72 karo-geem un 4 mussikas-kohreem us pili — tautas dseesmu dseedadami. Nogahjuschi luhdsu gubernatora kgu, lai dara Majestetei sinamas Rihdseenku padewibas-juhmas. — Wakara bij tahda apbrihnojama iluminacija, lahma Rihgâ gan nekad nebuhs redseta.

Latweeschi fcho wakaru ihpaschi eewehroja sawâ beedribas namâ. Svehtku wadonis, Baumana kgs, aklahja favulzi, un Bassicha kgs tu-reja svehtku-runu. Vehz fchihs runas fahlahs gohda-meelasts. Tad svehtku wadonis nolasja telegrafa finas, kas bij preefuhitas. Newardami fchihs laimes-wehleschanas pilnigi astahstiht, tikai peemiru, ka bij nahkuchas no Ikschiles, Kohlnefes, Zehfihm, Walkas, Tehrpatas, Zelgawas, Annas-muischas, Baukas, Leepajas, Maskwas, Noslawas, Pehterburgas, un no Pehterburgas Latv. beedribas preekschneka Remika kga. Bes tam nehma dalibu Latweeschi no wifahm Rihgas beedribahm.

Svehtku-deena ir noswehtita; bet lai wina ari paleek weenmehr svehta muhsu atminâ, ka lihds ar fawu Kungu un Keisaru luhdsamees, lai Deewa Winu iswed no daschas gruhtas buhshanas.

„Latv. Aw.“ 9. nummura sinojahm par Kursemes un Widsemes Latweeschi padewibas adreschu ahriko fflatu jeb isgresnojumu; tagad daram sinamu, kahdi padewibas wahrdi adreses rohnahs.

I. Kursemes lauk-pagastu adrese fkan ta:

Keisariska Majestete!

Wifuschehligais Kungs un Keisars!

Kreewijas tautas 1880. gada 19. Februari flawè un teiz Deewu, ka tas til brihnischligi fargajis un winahm pilnus diwesmit preezus gadus usturejis Kreewu Zara-walts Wifuschehligo un Wifuwareno Waldneku, Labdari un Tehwu.

Schinis augstos walts-svehtlos ari Kursemes Latweeschi wifspadewigaki tuwojabs Juhfu Majestetes trohna pakahpeeneem un isfakafawas skaidrīstidgabs pateizibas-juhmas par to besgaligo schehlastibu un labdaribu, ko tee no fawu karsti mihiotam Keisara un Kunga tik leelâ mehrâ fanehmuhschi. Us teem pamateem, ko jau 1818. gadâ lizis muhscham ar dñsu pateizibu peemiru Keisars Aleksanders I., Baltijas gubernas semnekeem Juhfu Keisariskas Majestetes svehtita waldischchanas-laika ir preefchirkas fwarigas, dahrgas teefibas, kas teem nowehle un nodrohshina winu walodu basnizas, fkhlaas un teefas; semes-ihpaschuma eemantoschanu vehz brihwa lihguma, un krohna pagastos dñmats-nohmu vehz Juhfu Majestetes Wisaugstakâ ukasa no 1869. gada 10. Merza; pachwaldibû wifos lauk-pagastos vehz likuma no 1866. gada, un weenlihdsibu ar zitahm lausku kahrtahm, pildoht wispahriko kara-deenestu. Us scheem stiprem likumu pamateem Kursemes gubernas lauk-pagasti beidsamajos gadu-desmitos gara attihstibas un faimneezibas finâ ir paspehjuschi eewehrojamus fohlus spert us preekschu, ka to pa dolai israhda fotografisko usachmumu albums, ko Kursemes semneku-kahrta ka fawas pateizibas un mihestibas sihmi wifspadewigaki noolek pee Juhfu Keisariskas Majestetes kahjahn. Schohs attihstibas fohlus un teizamas kahrtibas eegroh-fschchanu muhsu jaunajâs pagastu instituzijas weenmehr ir ruhpigi sekmejis un pabalstijis Kursemes gubernators, geheimrahts von Lillienfeld's, par kura Wisschehligo atfuhfshchanu mehs fewischki issakam fawu wifspadewigako pateizibu.

Latweeschi fewi juhtahs laimigi sem Juhfu Majestetes spehzigâ un taisnâ fzeptera, un wijsu, kas wineem peeder, mantu un dñshwibu, wini katâ brihdi ir gatawi upureht sawam Kungam un Keisaram, un Win a Augstaja Namam. Sinadami, ka wifas wineem wifspadewigaki fahntahs teefibas un lablahschchanahs ir Kreewijas Keisara schehlastibas dahnas, wini weenumehr zihnees, tihras ustureht sawas wehsturi-skahs tradizijas, ka Latweeschi allasch bijuschi ustizigi un pateizigi sawai Deewa eezeltai Augstai Waldibai, 1880. gada 19. Februaris neidsehschameem burteem paliks eeraftihts Latweeschi pateizigâs firdis; wini nemiteees weenmehr is firds dibina luht:

Deews, fargi un usturi wehl ilgeem gadeem muhsu karsti mihiototo Keisarn!

Schinis ne-isnihzinajamâ un skaidrâ mihestibâ dñshwobs un mires wifis Latweeschi un Juhfu Keisariskas Majestetes lihds nahwei ustizigeem un wifspadewigakee pawalstneeki, no wifis 603 pagastu waldemis iswehletee pagasta-wezakee: J. Neuman's, Sakensel's, Bruhm's, Rehberg's, Resowski's, Stern's, Tschewitz's, Hoffmann's, Rosenfeldt's, Schwan's, Stoket's, Hahn's, Freymann's, Straube.

II. Widsemes Latweeschi adrese fkan ta:

Wifuschehligais, Wifuwarenais,
Leelais Kungs un Keisars!

Schehligais Deewa Kreewijai preefchikhris fen gaidito preekdeenu! Kreewijas tautas gawile, ka winahm nolemts swineht 19. Februari 1880. g. fawa Zara-Aplaimotaja 25-gadu waldischchanas-fwehtkus! Miljoni un atkal miljoni plashahs Kreewijas pawalstneku flawè fchodeen to debefs Tehwu par Juhfu Keisariskas Majestetes lihdschinigo fargaschanu un glahbschanu!

Keisariska Majestete! Juhfu ustizigo pawalstneku starpâ tuwojabs pee Juhfu trohna tri Latweeschi tauta no Baltijas juhras preekstes, sawam augsti zeenitam un karsti mihiotam Semes-tehwa wifspadewigakas laimes-wehleschanas pee kahjahn nolikt! Widsemes Latweeschus us tam flubina un dñsen ne-isteizoma schehlastiba, ko Juhfu Keisariska Majestete esat preefchikhruhschi Latweeschi tautai. Apaksh Juhfu Majestete labdarigeem likumeem Widsemes Latweeschi ir garigi un laizigi usplaukuschi. Latweeschi tauta ir pahrliezinata, ka winai ari turpmaki wehl ilgus gadus isdohfees laimigi un meerigi dñshwoht sem Juhfu Majestetes warenâ fzeptera un Sawu pawalstneku aplaimodamahs waldibas. Widsemes Latweeschi, lepodamees us fawu pastahwigo ustizibu tai wineem no pascha Deewa dohtai waldibai, juhtahs laimigi, fchodeen preefchirkas fawu ne-ismehrojamo pateizibu un padewibu pret fawu Schehlfirdigo Keisaru Aplaimotaju, Aleksanderu II., un Win a Augsto Namu, un lihds fchodeen un arweenu:

Deews, fargi Keisaru!

Rihga, Februaris 1880.

Widsemes Latweeschi beedribu un lauk-pagastu wahrdâ un pilnwarâ:

Rihgas Latv. beedribas preekschneeks: R. Kalninsch.

Wez-Peebalgas pagasta-wezakais: J. Kornet's.

Leelwahrdes pagasta-wezakais: J. Saulit's.

Schee trihs fungi no Rihgas un Widsemes pusas, un Kalnazeema pagasta-wezakais Neumana, Schibes pagasta-wezakais Straube's un Kr.-Wirzawas pagasta-wezakais Rehberg'a kgi no Kursemes pusas — tava 19. Februaris fanemti no augstahs eekfchleetu ministera funga, kam minetahs padewibas adreses nodewa, lai noliktu pee muhsu Semes-tehwa kahjahn.

No Wentspils. Wentes-upê fchogad ledus isgahjis lohti agri, prohti nahti us 23. Februari. Ledus gan wehl bijis stipris, bet uhdens pahrlieksam fahzlees un straume jo spehzigas. Pee ledus-eeshanas tizis fugis „Die Geschwister“ stipri sadragahts, un nogrimis. Ari wehl daschi ziti fugi apfahdeti. — Barons Pauls v. Stempel ir no augstas waldibas apstiprinahs par Wentspils aprinkateefas meera-teefnesi.

Rihga. Preeksch nahkofchâ wafarâ isrihlojamahs semkohpibas istahdes ir us esplanades uibuhweti diwi ledus-pagrabi, kuri ihpaschi eewehrojamis zaur to, ka winos ledus nestahwehs wis apaksh, bet wirs semes.

— Is Pehterburgas fino „Btg. f. St. u. L.“, ka senats drihsâ laikâ apspreedischoht Baltijas pilfehtu fuhsibas deht gubernatoru fakstischchanahs ar pilfehta-waldemis Kreewu walodâ. Efoht zerams, ka korespondenziu atlauftihts west Wahzu walodâ; bet pee raksteem buhshohht japeelee fklahf ari tulkojums Kreewu walodâ.

Tehrpatas augstskohlas walde nodohmajusi walts ahrstu-sina-fchanu profesoram doht teesibu, ar til dauds medezinas studenteem peedalitesee pee Tehrpatas aprinka kara-klausibas komisijas sehdeschanahm, zil dauds lokali ruhmes, lai studenti waretu tuval eepasihtees ar team nosazijumeem, pehz kreeem ahrsteem jaturahs pee rekruschu apluhlofchanas. Kara-ministerijai ne-esohf nelas preti schim nodohmam; bet to mehr galiga nolemchana schai leetä peekricht eekschlectu ministerim.

Pleskawas teateris nodedsis 25. Februari. Ir bijusi wehl it jauna lohka ehla, — preefsch trim gadeem tik fa taisita. Ehla un inventars bijuschi apdrohshinati par 25 tuhfst. rublu.

Euganas meestinā, Jekaterinoslawas gubernā, notikusi ehrmota attaifnoschana zaur swehrinateem. Kahds wehstulu isnefes bij apfuhdsehts, la tas paflehpis naudas-paku ar 10 tuhfst. rublu. Swehrinatee, ewehrodami, ka apfuhdsetais bij tuhlt usrahdijs paflehpotonadu, un stipri noschehloja fawu noseegumu, — attaifnoja wainigo.

Sawada paredseschana. Beezvadmitajā gadu-simteni ir fludinata schahda paredseschana: „Un kas peedishwos 1880. gadu, wa-rehs runaht no brihnumeem, un Deewam pateiktees, ka to now aise-nemusi Deewa septitā-desmita bahrgā sohda-rihkte.“ Us muhsu tagadejo gadu-desmitu shmejotees ir fazichts: „Seme isdohs diwkahr-tigus anglus, ka lihds tam laikam. Trihs bagati wihna-gadi ees-scheem labakajeem laikeem papreesshu. Wihna buhs tik dauds, ka nebuhs traiku, kur to saleet. Labibas un anglu no kohkeem buhs pa-pilnam, un meers waldihis par pafauli dauds gadus.“

Schihs sawadas paredseschanas pirmā puze ir it brihnischkigi peepildijusees. Kad luhkojam tik mas gadus ween atpaka, tad redsam, ka Deewa rihkte ir teesham pahrmahzijusi zilwekus un tautas; skatisimees tik us nupat pawidito gadu-desmitu: Wareni kari plohsjahs Amerikā, Asijā, Afrikā un Ciropā. Mehris, kas izzehlahs Asijā un muhsu tehwijas deenwidus semēs, satrizinaja wisu pafauli. Tā tad paredseschanas pirmā dala buhtu peepildijusees; redsesim, ka buhs ar ohtro, jeb to labako pusi, prohti, waj peedishwosim no 1880. gada augligus un meera gadus.

No ahremehm.

Wahzija. Ortografijas dehl izzehlujees schekelshanas starp ministereem. Kultus-ministeris Puttkamer's un juhras-ministeris Stosch's bij pawehlejuschi faveem apafschneckeem, lai raksta pehz jau-nahs Wahzu ortografijas; turpreti Bismark's atkal noteizis, un jo stingri, lai turahs pee wezahs raksta-wihses. Tā tad burta „H“ dehl war iszeltees wehl ministeru-krihse! — Nogrimuscha „Leela kur-firsta“ uszelschana is juhras-dibina israhdijssees par ne-eespehjamu. Londones beedriba, kas lihds schim puhlejahs gar scho darbu, isdewusi pee tam 200 tuhfst. mahrku, — un ta noudu ir kā semē nosweesta. — Wahzu leisars Wilhelms bes ta jau isgahj. nummurā minetā, no Leisara un firsta Bismark'a paraftitā waldibas-raksta, kas tika no-dohts Kreewu Zaram Alekanderam II. zaur suhnti Schweiñig'u, wehl ari nosuhtijis no pafcha rohkas raksttu personisku apfweizimashanu, kuru Leelfirsts Nikolais wezakais nowedis us Pehterburgu. — Dedenhofenē apzeetinatais Kwiatkowskī's, kā tagad israhdijses, now nekahds Kreewu nihilists, bet no deenesta pabehdsis Bruhfchū saldats, wahrdā „Leisars“. — Bismark's ir muhschigs Aprilis; — tē slims, tē wesels! Nupat sinoja, ka tik wahrigi fasirdsīs, ka japaleek gulta, un nu atkal wehsti — ka wesels, kaut gan drusku pastihws, un de-wis weesibas walts-fapulzes wihereem.

Austrija. Wihne apzeetinahs kahds Kreewu nihilists, kas fajahs par Amiro Tasa (laikam peenemts wahrdē). Pret winu esohf leezibas, ka winsch weens no fwarigakajeem nihilistu wadoneem. Pee wina ari atrafas leelas naudas-summas. Teek westas farunas par wina isdohshanan Kreewijai. — Tapat ari Austrijā ne sen fanemts kahds Pohlis, wahrdā Konrads Kortinskī's (is Kreewu Pohljas), kas kohpā ar Kreewu nihilisteem strahdadams bij Galizijā isplatijs us-musinashanas-rakstus. Kortinskī's teek isklaushinahs Wihne. — Kā jau sinojahn, Austrijas krohna-prinjis faderinajes ar Belgijas prin-zeji. Krohna-prinjis Rudolfs wehl now 22 gadus wezs (dsm. 21. Aug. 1858. g.) Winsch dabujis labu mahzibū tā sinatnibās, kā kara-leetās. Wina bruhte, prinzeze Stefanija, Belgijas Lehninga ohtra meita, wehl now pilnus 16 gadus weza (dsm. 21. Maijā 1864. g.) Wina ir bischkin radu-pusē ar samu bruhfganu; winas mahte ir Austrijas erz-herzogene. Deribas notika Laekenes pili.

Franzija. Ka Franzija ne-isdohd Hartmani Kreewijai, tas jau ihsi snohsts. Franzijas waldibas-wihri aibildinajahs ar to, ka ne Hartmana persona, nei wina wainiba pee Maskawas briesmu-darba now pilnigi peerahditi. Ar Hartmana israidijschana Franzija pahrlee-

kam steigufees. Wina ne buht naw nogaidijusi, ko Kreewija atteiks, un waj nefuhtijis wchli stiprakus peerahdijumus pret Hartmani; ne — wina to tuhlt nefuhtijusi us kahdu ohsta-vilfehtu, lai waretu aistikt us Anglijā. Tagad Hartmanis jau Anglijā. — Lai ari buht; Kreewija jau tā-kā-tā nebuhtu fuhtijusi zitus peerahdijumus, jo fuhtitee ir stipri deewšgan — preefsch Kreewijas. Preefsch Franzijas schini leetā gan nebuhtu peetikuschi nekahdi peerahdijumi. Franzija, kā leekahs, peerahdijusi, ka winai slepawas mihiakas par draudisibū ar Kreewju waldibu.

Turzija. No Salonikēs sino, ka Greeku laupitaji atkal fawangojuschi kahdu zelineeku — Dr. Marulli, un pagehroht par wina atswabinafchanu 100 mahrz. sterlinu. Marulli's esohf dsmis Wahzeetis; wehlak winsch palizis par Greekijas pawalstneku.

Afganistana. „Golofs“ sino, ka Abdurachman-Kans pahraghjis par Amu-Darjas upi un ejohf us Heratu. Winsch esohf is-fludinajis proklamaziju, zaur kure usaizinoht Afganus, lai kohpojetees, ka waretu istihriht semi no Angleem.

Kihna. Sino, ka zitreisejais Kihneeschu suhntis Pehterburgā, Tschung-Hau, noteefahs us nahwi no fawas waldibas. Winam dohd wainu, ka bes waldibas atwehles atstahjis fawu weetu Pehterburgā, un ka tas wahji aistahwejis Kihnas intreses — noslehdsoht Kuldshas lihgumu. Bet Ciropas suhnti Pekingā (Kihnas galwas-pilfehtā), tik-to to fadriduschi, spehruschi sohkus, ka waretu aiska-weht spreeduma isplidischana. — Atkal no zitas pusēs padzied, ka Kihneeschu leeliskam ween rihkojotes us karu. Bret ko, now finams. Bet ja fchi fina pateesa, tad tak — waj nu pret Japanu, jeb pret Kreewiju. Anglu awises daudsina, ka pret Kreewiju; jo sino, ka Kihnas waldiba nostahdijsi 80 tuhfst. kareiwu pee Kuldshas rohbeschahm, kas tuhlt gahfischotees Kreeweem wirsū, tik lihds tee ne-at-dohfchoht Kuldshu bes nekahda lihguma. Bet ta gan buhs tik dshwa awischu-pihle; jo kur lai Kihnae eespehjams, tik drihsā laikā tahdu leelu kara-spehku aishwahlt pee Kuldshas rohbeschahm. Kihnas walsti nemas now tahda kahrtiba, ka ta waretu tik weegli usstahdiht tik leelu armiju kahdā tahkā malo. Un kad tas ari buhtu taisniba, tad to mehr tas newaretu beedeht Kreewiju; preefsch Kreewijas tas weenalga, waj Kihneeschu 8- jeb 80 tuhfst. pee Kuldshas rohbeschahm.

Wisjaunakahs sinas.

Jelgava. 4. Meržā, „Russl. Inv.“ sino is Pehterburgas, ka schandarmersjas vahrvaldnees, generaladjudants v. Drenteln, us pafcha luhschana atzels no schi žawa amata un cezelts par walts-padohmis lohzelki. — Generala Gurko weetā par gwardijas un Pehterburgas kara-aprinka kara-spehka wirslomandeera palihgu buhšchoht, kā dzirdams, cezelts generaladjudantu Koštanta. Gurko's esohf nodohmajs preefsch Wilnas kara-aprinka komandeera amata, generaladjudanta Albedinsky'a weetā, kā cezel-schoht par Pohljas generalgubernatoru. — Edinburgas herzogs, kas bij abrauzis Pehterburgā iszama Augsta Seewas-tehwa 25-gadu waldshanas-swehkleem, atze-lojis atpatal us ahrjemehm. Zelā tam milzienam, 400 werstes no Pehterburgas, at-dadijusees klīsme; žafkrebis kohpā ar lahudu pafschu-wilzeenu. Divi wagoni sadragati. Tahkā nelaimē now notihs. — Kreewijas suhntis Parisē, firsts Orlow's, jau ohtro reiss now bijis us Franzijas waldibas-wihri weesibah, pehz tam, kā dabujis sino, ka Franzija ne-isdohd Hartmani Kreewu waldbāi. Sino, ka firsts aizslohdjoti isz Parisē; bet kā — now wehl ihsti noteilts. Schintis deenās gaidi tai leetā preefsch-rakstus is Pehterburgas. — Kreewu waldbā nu reis galgi iilhugsi ar Turziju dehl Tirku wangiņeku ustura matħamt. Turzija maksā Kreewijai 4 milj. 696 tuhfst. 599 rubl. 23 kap. Schi nauha ja-ihsmaħa 708 gaddi, par fatrem 4 mehneħchein $\frac{1}{20}$ dala no wifas summas. — Turzija kahkū laupitajem dħiżi peħdas; wina issuhtijusi 500 wihru, lai melle roħla Anglu pafkawneela Sindħie laupitajus. — Mhsejjes awies sino, ka Kihnas suhntim Tschung-Hau'am, kas ar Kreewiju noslehdja Kuldshas lihgumu, esohf nozirsta galwa.

Semkohpiba un fainmeeziba.

Par mehfloschana ar wirzu, jeb schkidreem mehfleem.

Lai gan daschi mehfloschana ar wirzu, jeb schkidreem mehfleem tura par fahdigu, un fala, ka kreetnam semkohpim wajaga ween-mehr par to gahdaht, ka buhtu papilnam pakaifas, kas lai eefuhktu

wisū schidro mehslu spehku un zaur to zeetee mehslu topu stipraki, tomehr war ari semkohpibā peedfihwoht, ka mehslfoshana ar wirzu jo deriga. Wirzā atrohdahs wišleelakais augu-spehks, un stalla-mehslu dabu tik tad, kad wirza pilnigi eefuhluſes, fawu iſto wehrtibū. Schis schidrumis, kad to kahrtgi isleeta, ir lohti labē. Naw gandrihs neweena labaka lihdseka, ar ko waretu pawifam wahju, palaiftu un pehdigi iſſuhktu ſemi atkal tik drihs ſpehzinahnt un padariht par augliu, ka ar wirzu. Ar ſcho war pat tik wahju ſemi, fur ne-augwairs ne sahle, padariht par ibſti augliu un sahlainu weetu.

Tāpat naw neweena labaka lihdseka, ar ko waretu atſpirdſinahnt jau ſatas, tomehr paniklufchias fehjas, jeb ar ko ſpehku pataſiht wahjas plawas par jo labahm, ka ween wirza. Bet pee tam ari waijaga ſtrahdaht lohti ar apdohmu, jo tik ne-apdohmiba ir pee tam wainiga, ka dach eefkata mehſloſchanu ar wirzu par ſlahdig. Ja gribam ſlahdi nowehrst, tad ja-eewehro ſchihs punktes:

a. Lohpu ſchidrohs iſlahnijumus nedrihkfst nekad frichus uſleet nedſ uſ ſehju, kas jau ſalo, nedſ uſ ſahles- jeb ahbolina-laukeem, kad uſ eefchtu ſehku. Schim ſchidrumam ir tik daudſ ſpehku, ka pat maſuminsch ir ſtahdineem padauds, un ſala ſehja drihs ween pawifam panikhſt un iſdeg.

Dach ſemkohpis jau buhs manijis, ka pehz mehſloſchanas ar wirzu ſehja — ihpaſchi ſeemas- ſehja — paleek jo rehna, tapehz ka leela daka ſtahdinu paniklufchi jeb iſdegufchi. Bet no atlikuſcheem ſtahdineem, kas nebij dabujufchi tik daudſ wirzas, iſaug jo ſpehzigi ſteebri ar jo pilnahm wahrpahm. Atlikuſcho augu ſtiprā, ſpehzigā augſhana peerahda wirzas ſpehku.

b. Aſais ſpehks, kas augus maita, wirzai ſuhd, kad ta kahdu laiku ir ſtahwejuſi un, ta ſakoht, eefahkuſi ruhgt; zaur to wirza paſaudē kahdu datu no fawu pahrleekā ſpehku. Ruhgschanu war paſiht pee tam, ka pa wirzas wirſu eerohdahs maſi burbuliſchi un iſzelahs ſtiprā, aſa ſmaka. Pehz tam pahrwelkabs pahr mineto ſchidrumu pelek- filgana, jeb ſal- bruhna ahda, kas wirzu pakufinoht pahrtruhkfst, ta ka weetahm paleek zaurumi; pehzak ahda atkal ſawelkabs kohpā. Tik- lihds ka ſchihs ſhmes ir redſamas, newaijag, ja ween eefpehjams, un preeſch tam iſdewigs laiks, ar wirzas iſwefchanu ſawetees, jo zi- tadi ta paſaudē arween wairak ſpehku.

Schis iſdewigais laiks mehds eerafees, kad wirza 6 jeb 7 ne- dekas mehrenā laika ſtahwejuſi jeb ruhgufi. Siltā laika newaijaga tik ilgi gaidiht; turpretim auftā laika jagoida ilgak.

Bet ari pee ta iſruhgufchahs wirzas japeeſej pa puſei uhdene, ja grib mehſloht ſatumus, waj lauku, kas jau apfehts, jeb ko wehl grib apfeht. Labi ir, kad uhdene peeſej jau preeſch ruhgſchanas, jo uhdens ar wirzu ſajaukdamēes uſnem kahdu wirzas ſpehku-datu. Bet kad uhdene preeſch ruhgſchanas peeſejioht — iſwefchanu tohp gruhtaka, tad war uhdene ari pehzak pee paſchaſ mehſloſchanas peelet.

c. Ne-iſſtrahdatu un tuhlit ne-apfehjamu ſemi ir jo labi mehſloht ar frichu un ne-atlaſchetu wirzu, jo tad ne-eet nekas no wirzas ſpehku nihkā, un iſwefchanu ir daudſ weeglaka.

d. Weetas, kas jau ſatas, newaijaga wiſ mehſloht karſtā un ſaufā laika. Tas jadara leetus-laika, jeb pehz ſtiprā leetus, jeb ari, kad apmähzees un uſ tam war palaifees, ka drihs buhs leetus.

e. Zik daudſ wirzas uſ kahdu lauka-gabalu waijaga, war ihpaſchi tikai no tam wehroht, kahdā mehrlā wirza ſtalla-mehſleem nonehmuſi ſpehku. Widuwejais mehrs buhtu ſchis:

Uſ 1 puhra-weetu weeglas ſemes waijadſetu 7 lihds 8 tuhlfst. ſtohpu — uſ puſi ar uhdene ſajauktaſ wirzas; turpreti mahla-ſemei waijadſehs 10 tuhlfst. ſtohpu. Bet kad buhtu mehſlojama ſeme, kas pa wiſam ne-uſkohpta, nolaifta jeb, ta ſakoht, aismiruſi, tad gan waijadſehs wehl wairak. Tahdās weetas waijaga pirmo mehſlojumu leſni ee-art, tad wehl ohtru reiſi mehſloht, un beidſoht labi dſit apart.

Skaifta Boreſka.

(Iſ ſahda ſreewu ofizeera deenaa-grahtas pehdejā ſreewu-Turku kara.)
(Beigums)

„Nè, ak nè! wina fazija, „juhs mani ne-apmeerinafeet. Mehs gribjahm un mums waijadſeja patwehruma atrast! Es eſmu Hirſchka meita; mani fauz par Nebeku; mans tehwſ uſ mani fazija: Mehs eſam paſudufchi, bes ſchelhaftibas paſudufchi, kad pee ſree- weem patwehruma ne-atrohdam. Tew waijaga mehginahnt to ofizeeri, kuru pee tewiſ ſchodeen atwedifchu, uſ muhſu puſi dabuht; — un ta es tehwam apfohliju dariht. Ia wintch man peeteiza. — Man tas

lohti gruhti nahzahs, — tigeet manim; — bet liktens muhs brefmigi fohdija! Mehs bijahm bagati, — wehl preeſch gada laika lohti bagati. Mehs dſihwojahm Konstantinopelē, fur manam tehwam leela ſhku-pretſchu-bohde peedereja; tikai pa waſaru mehs atnahzahm uſ ſcheljeni, fur mums ſchiplas un Kafanlikas apgalbā leeli rohſchu- un jaſminu-dahrſi peeder. Es tilu Konstantinopelē kahda augſtmana familijsa uſaudſinata; mahte man masai nomira. Wehl tad tehwſ mani aſdewa uſ Parifi, lai tur mani fmalki iſſlohlotu; jo mehs bijahm bagati, lohti bagati. — Te iſzehlaſs karch. Muhsu bohde tapa no Turkeem iſlaupita; jo mehs bijahm iſ Bulgarijas, un tamdehl Turku eenaidneeki. Pilſehtas-data, kurā muhſu nams ſtahweja, un kurā daudſ kriſtitu lauſchu un Schihdu familijsa dſihwoja, — tapa nodedſinata; muhſu dahrſi ſchē un Kafanlikā ir no Baſhibosukeem nophſtiti, un rohſchu-kruhmi ar ſaknehm iſrauti, lai ar teem waretu krahſnis kuri- naht. Wifa ſchi nelaime bija muhs weduſi iſſamifchanā! — Tadehl apſcheljatees; peedohdeet mums, un es gribu juhſu wehrlsene buht un juhs ſwehtiht wiſā ſawā dſihwes-laikā!“

Pirms wareju nowehrst, ſkaiftule guleja atkal uſ ſeleem manā preeſchā; — es iſſteepu ſawas rohſas, gribedams winu pazelt.

Peepeschi ahrā trumeteja uſ ſapuljeſchanohs; dſirdeju ſaldatus ſkreenam un eerohtſchus ſchwalmam. Es apdohmajohs pats par fewi; — miheſtibas murgi paſuda.

Es uſſchahwohs un faziju:

„Uſzelatees! — Preeſch juhſu tehwa newaru neka dariht; wi- nam buhs ja-atbild, ko darijis; eita atpalat uſ ſawu dſihwolli; es gahdaſchu, ka jums tur nekahds launums ne-uſbruks.“

Ar ſafar ſilnahm azihm wina uſzehlaſs; warbuht juta, ka wifa winas mihligā iſtureſchanahs bija weltiga, jo fazija lehnā balfi: „Tad eſet wiſmasakais tik ſcheligi, mani iſ lehgera pawadiht, lai ſaldati mani zauri iſlaiftu!“

„Labi; tas notiks!“ aſbildeju un gahju, nekawedamees ne tik ilgi, kamehr ſawu ſohbenu apjohſu, pa preeſch. Nebeka nahja man pa- kat. Bet knapi kahdu ſimts ſohlu bijahm gahjuſchi, kad kahds dumpis bija dſirdams, — un es uſ to puſi pagreeſohs.

Es eeraudſiju kahdu pulzinu ſaldatu, kas Hirſchki weda uſ waſt- telti. Tanī paſchā azumirkli Danjels ſkrejja mums pakat.

„Pehdigi mehs tatschu to blehdi ſakehrahn!“ wintch ſauza pilns preeka. „Wintch bija, kamehr juhſu ſchelhaftiba ar ſcho ſeeveeti ru- najaht, ſtall eesadſees; — mani wintch neredſeja, jo es tupeju aſ auſu- kastes — pee ſeenas, un mekleju kahdu tur aifkritiſchu ſvrahdiſi. Es zeetu gluſchi ſluſu; tāpat ari wintch. Bet tik-ko ka leitnanta lunga no iſtabas bijaht iſgahjuſchi, wintch eefchmauzahs ka kakis zaur lohgu, panehma maſo kastiti, kura bija blakus gultai, paſpeeda to apakſch ſawa garā kastana (mehtela) un gribuja tad ka ſibens uſ ohtru puſi dohtees. Bet es winu nokehrū!“

„Tas nawa taifniba!“ Nebeka blaſwa iſſamifusi, „wintch melo! Ak, glahbeet manu tehu!“

Wina apkampa manu elkon; bet es to aifratiju ka kahdu nah- wigu tahrpu, un aifgahju ahtreem ſohleem prohjam.

Kad pee generača nonahzu, wintch fazija:

„Nu, ta leeta drihsak nahja gaifmā, neka to dohmaju; es to blehdi tuhlit liſchku pahrklauſchinaht, un tad gan iſrahdiſees, kahdam fungam wintch kalpo. Schē jums ir pawehle pee palkawneekā. ; jahjeet zik ahtri ween waredami uſ muhſejo poſižiham un uſmeklejet palkawneekā. Pee Turkeem wina puſe ir kustefchanahs manama; Su- leiman's grib gan atkal pehreenu! Rahda laime, ka mehs tahn diwi regimentehm wehl newehlejahn aifmascheereht; — weenu deenu wehlaſ wareja tahn ſlepene, nezereta uſbrukſchana mums buht deewſgan brefmiga. Es dohmaju, ka juhſu duhſchigais Hirſchkiſ ſee tam buhs lihdsinatajs; wintch buhs no kaut-kam lehmis, ka no muhſejeem kah- das regimentes aifſees, un tad teem tur wina puſe ſinu laids. Mehs to jau redſeim; — bet nu ſteidsatees!“

Sirgam mugurā kahdams, uſ ſchiplas zela-weetas augſtumeem nojaht, es redſeju, ka Hirſchkiſ, ar ſaiftitahm rohſahm, pee ſaſau- tahaſ kara-teefas tika noweſte. Ar iſplehſteem mateem un pazeltahm rohſahm Nebeka man atkal zela aifſtahjahs, jau no tahlenes kleeg- dama:

„Nu, un mani tehwſ!“

Es pakratiju galwu. „Preeſch wina es neka newaru dariht,“ faziju — winai zelu greesdams un aifſahdams.

„Tad eſi nolahdehts! — Nolahdehts tu un tawi apakſchneekā, — tee ſlepawas un laupitaji!“ wina ſleedsa ſkala balfi un ar rohſahm draudedama.

Es speedu sīrgam pēeſchus fahnōs un aisaulekſchoju.

Tik-ko pee fw. Nikolaja flanſtehm nonahzu, un palkawneekam R. pawehli nodewu, atradu tur ſchauſtchanoħs jau pilnā ſpehķā: iſ ſkanſtes grahwjeem duhza diſch gabali no weenās un oħras puſes, un raidija uſ abahm puſehm fawas ugungahs apfweizibas. Ap puſ-deenu Turki mehginaja mums ar ſturmī uſbrukt wirſū; bet — muħs pilnā kahrtibā atraſtdami, dewahs atpačat, lai pehz ſchihs pehdejahs atfistahs uſbrukſchanas nekad wairs tam-likdīgus mehginajumus ne-uſ-nemtoħs.

Kad pahrgahjis generalim R. fawu ſinojumu biju nodewis, wiſch fazija:

„Manas dohmas peepildijufchahs: Hirſchis bij Suleimana ſpijons, kā dasħas weħstules, kas wina kaftanā bij eſchuhtas, to leejinaja. Nedſedams, kā jau pagalam, wiſch wiſu iſſtaħtiſja, dohma-dams, kā tad winu paſaidiħs. — Wiſch bij faſinajis, kā driħsumā uſ wiſkomandeera pawehli kahdaſ regimenter no ſcheijenes aifees, — un nu bij wiſu fawu wiſtibu iſleetajis, gribedams iſdibinaht, kurā deenā taħs aifees, lai waretu tad Suleimanim paſiaoh, kā idewigis laiks preekſch uſbrukſchanas. Bij zerejjs zaur fawu meitu no jums kahdus waħrdus iſkrahpt, jeb juhſu weħstulu-taſchu pefawinates. Bet kād nu tas tā ne-idewahs, tad iſmehginaja pehdejo, ſchoriħt paſtrahdat bleħdibas-darbu. Wiſch fina, kā kaſtite ſtaħweja, kurā juhſu paſtaħwigi fawu weħstulu-taſchu, deenesta-pawehles un zitut ſwarigus rakstus eefleħdseet, un gribija zaur fawu meitu juhſu tił ilgi no juhſu mahjokla attureħt, liħds wiħam buħtu laimejjes ar fawu laupiżumu, no kura zereja muħfu nodohmu dabuħt finaħt, nemanoht aifbeġgt. Tad, finam, Turkeem tuħlit buħtu waijadtigahs finas aiffuhtijis. Bet wiſch bij fawu nodohmu iſſtrahdajis bes juhſu iſmanigà Danjela, kuram es iħpaſchu atħiħschāna par wiħna uſtizibu pefuhtischu. Nu, es preezajohs firfnigi, kā ſħis wiſtneka-darbis preekſch jums tił laimigi beidsees; — eita tagad un atdu seet; jums ir ſhodeen bijis gruħts darbs!“

Sawam mahjoklim tuwodamees redseju aħrpus leħgera uſ pa-kalna kahdus stabus ċeraħtus. Kā Danjels man fazija, tee stabi bij karatawas, pee kuraħm ſpijons Hirſchis, pehz kara-teeħas ſpreeduma, dabuħja algu par fawem bleħscha-darbeem. — No wiħna meitas ne-eſam nekad wairs d'sirdejufchi.

Drupas un druſkas.

1) Nelaimē nebiħstees, bet ari ne-uſyuhtees laimē; jo ſini, kā Deewa roħkā ſtaħw — mainiħt laimi ar nelaimi.

2) Peeturees pee teħwa-femes,

Pee taħs turees liħds pat naħwei.
Tur ir tawu ſpehku fakne!
Bet kād ſwefha sem ġħadha,
Liħdsiġs buħsi needrai auħa.

3) Kas fawam laikam labu darijis, ir teefħam d'siħwojis wi-seem laikeem.

4) Ja tewim ar' kas janefs ir,

Ar abeem plezeem" janefs ir.
Ja tewim ar' kas jaħaka,

Ar abahm luhpahm" jaħaka.

5) Kohsei pee kaut kahda waħrda

Paleek ſmarħa tikkat għaż-za.

6) Dauds labak miħleħt, — lai ar' fuħd,

Kā miħleħtibai ſwefħam buħt.

Maſſpehjiſ.

1) Dafch zilweks eet ſmeedamees muħschigħa raudaſħħanā.

2) Butellis paleek putellis, kaut ari liħds debefħim pajeltoħs.

3) Dauds laſiħt um maſ patureħt, ir tħapta, kā dauds d'siħt um maſ mediħt.

4) Ja faka: „Jaunibai naw tikuma“, tad ari jaħaka: „We-zums ne-iſſargħa no gekibas“.

5) Nodohms ir-darba dweħfele. Bahdroħħsħiba jeb neħauniba ir-nelaimes eefahkum.

6) Pateefibai ir-maſ, bet meleem dauds waħrdu, un pat — d-a-schi pеekriteji.

„Kohdols“ no Alħċha Kristapa:

1.

Nedohmā ar tuħsħeem waħrdeem
Jel pee tautas goħda tikt,
Jeb ar bleħnu pilneem ſmeekleem
Pee taħs atminā palik.

2.

Tik ar weſeligeem graudeem,
Brahħu goħda zelħanu,
Un ar nopeetnibas darbeem
Gemantof ātmalu.

Kabibas- un pretſchu-tiġrus.

Malfajha par:

1	puhru ſweeſchu	3 r. 50 t.	liħds	4 r. — t.
1	" ruħsu	2 " 75 "	"	3 " 75 "
1	" meeſchu	2 " 20 "	"	2 " 60 "
1	" putraimu	2 " — "	"	2 " 50 "
1	" ausu	1 " 30 "	"	1 " 80 "
1	" firni	2 " 50 "	"	3 " 70 "
1	" kartufelu	1 " 20 "	"	1 " 80 "
1	birkawu feena	4 " — "	"	4 " 50 "
1	pohdu ſweeſta	5 " — "	"	6 " 70 "
1	birkawu baħlaħs īħals	8 " — "	"	8 " 80 "
1	ħarkanahs īħals	8 " 50 "	"	8 " 80 "
1	mužu ſiħlu	7 " — "	"	22 " — "
1	asi beħru malfas (7 p.)	26 " — "	"	28 " — "
1	" eglu (7 p.)	24 " — "	"	26 " — "

Linu zena:

1	birkawu kroħha linu	49, 55, 63 rubl.	— kap.
1	braħa	37	"
1	hofsdreiband linu	54, 55, 58	"
1	dreiband braħa linu	24	"
1	mužu kroħha linseħħlu	10	"
1	braħa	9	"

Raudas-papiħru zena.

Pehterburga, 29. Februari 1880.

Papiħri	prahja	malfajha
Busimperials gabala.	7,77 rubl.	7,81 rubl.
5 proz. bankbiletu 1. iſlaib.	93 ^{1/2} "	94 ^{1/2} "
5 " 4.	93	"
5 " iſkriż. 5 ajsnejħm.	91 ^{1/2} "	"
5 " preħmiu biletex 1. emiż.	225 ^{1/2} "	226
5 " 2.	224	" 225
Beħterb. 5. proz. pil. oblig.	"	"
Kreewu sem. kred. 5% ħħlu-ſibm.	117	117 ^{1/4} "
Kartowas sem. 6 proz. ħħlu-ſibm.	98 ^{1/2} "	89 ^{1/2} "
Rehwales and. bankas afz.	12	" 12
Leel. Kreew. dselsz. afz.	151	" 153
Nilg.-Din. dselsz. afz.	"	158
Bin.-Wit. dselsz. afz.	131	"
Orelas-Wit. dselsz. afz.	"	176
Nib.-Bolog. dselsz. afz.	96 ^{3/4} "	97 ^{1/4} "
Maff.-Breit. dselsz. afz.	"	102 ^{1/2} "
Baltħas dselsz. afz.	"	102 ^{1/2} "

Atbildej.

Alex. W...t. rs: Juħsu fazzerejums „Deewi, żargi Keiſaru“ werd iſ ūrds, kas d'siħli padewibas-juħħas juħt; buħtum warejuschi iſleetaħt, ja buħtum agrak d'sei-jimi faneħmuš chi. Beħz 19. Februari, kā jau tam-likdīgħas dohmas iſſazit, daċċo to uſlu kohu kā leelu. — **Drupas un druſkas** laſiħet.

J. G-ku: Breekħi fchi nummura bij par weħlu.
...on; D-ħi; ...pe; P...r; D...r; A...s: Breezajamees par Juħsu raſseem, furði tenżejt, kā exaq nopeetnu waħrdu runaqiħi pafċha laik. Juħs ne-alojatees, fazzidani, kā „Lat. Aw“. Štaħw uſ ſtipprei pamateem fħim iż-żejt kieni tħalli. Bet ari meħs ne-alojatees, zerediani, kā tas-weisela is-nopeetnais garb, kas ekkxi Latwejżeem mabju, un ta miħleħtibai uſ tizibu, kas ir-juħħi speħħi, galax pahriwareħs ne wiś-ween pustohka-leħżejus, kas wiħna-wiħbi eħmojħi, bet ari toħi, kas — taħbi apseggħi flet-homma, tautas labu maitadami maitiħ.

Beidsoħi Jums un wiċċeem zeen. Latwejżeem peemina fħo koholli, kā kohħu laiku atpaku faneħmuħm no Alħċha Kristapa:

„Par katra ſmeeklu nejmejjes;

„Par katra waħdu nejku;

„Jo kroħobis kā behnini kieni raud,

„Un hiene kā zilwekk īnna.“

Mr. F. jammundxi taħlumā: Juħsu weħleħħanohs, pafuhiżi, kā ūrds, kieni tħalli. „Lat. Awjħiħu“ lajtitteem, labprah iſpildi. Labbs laikaw-fawleks un derigas maħzibas! Kien liħds īħim nedabu jaħi laſiħt, tad luħġtum aifbil-dinha tħalli, kā biex daudi pafuhiżi, kieni tħalli. „Lat. Awjħiħu“ lajtitteem, labprah iſpildi. Labbs laikaw-fawleks un derigas maħzibas! Kien liħds īħim nedabu jaħi laſiħt, tad luħġtum aifbil-dinha tħalli, kā biex daudi pafuhiżi, kieni tħalli.

„Lat. Awjħiħu“ lajtitteem, labprah iſpildi.

„Też-, spalvina, schigli, schigli,

„Sweizin’ braħħus Baltiħu.“

Basnizas un skohlas sinas.

Weens kungs, weena kristiba, weena tiziba.

Rahditajs: Sinas. Par behnu audsinashanu mahjâ un skohla. Par dascheem rohlas-darbeem pagasta-skohlas. Missiones lapa.

Sinas.

Is Leel-Behrses. Kaut ari pee mums wispahrigi nemoht walda kahrtiga buhshana, un kreetni, zentigi laudis sché dshwo, tad to mehr buhtu japeemin weena leeta, kuraiwajadsetu pahrgrohstee, un ari pahrgrohstee, lai tagadejâ pa-audse labak nahktu pee gaifmas un plaukschana. Wezu-wejohs laikus aismirstoht, arween wairak jadsenahs pehz isglihtibas, lai nepaleekam ziteem kreetneem Latweefcheem pakalâ. Sinams, isglihtiba naw wis ar karoti eeleijama, neds eesmelama. To tik war panahkt weenigi tad, kad to ne-atrauj, ko ikklatris fawem behrneem jau no masotnes war doht. Skohla ir tas zelsch, pa kureu tikai isglihtibu war fasneeg; tamdeht waijaga ikskatram,zik ween sphejams, pehz winas zenstees un ruhpetees. Wehl daudsi fuhsahs par scho un to: p. p. ka newaroht eespeht skohla raidiht. Pat daschi faka, deewsgan jau peeteekoht, ka behrnus tik seemu skohla suhta; kam tad nu wehl tik pulka naudas par wasaras-skohlu isdoht? Par „profesoreem“ jau wini nepalikshoht. Kas esoh, tas valikshoht! Tahdas dohmas eenehmis galwâ, dasch tehws fawu grafiti labak natura pee fewis, jeb ari zitadi istehre, bet nedohd preeksch skohlas-behrneem par labu. Behrns pa tahn starpahm tup mahjâs — aiskrahne. Dascham behrnam gan patiks, kad wezaki ta faka; bet ko teiks, kad wairak pee prahita nahks? Waj nenokums? Pateesi, noskumist, kad mas ko neproht! Un ihpaschi noskums, kad usluhkohs fawus kaiminus un skohlas-beedrus, kas fasneeguschi dauds angstaku isglihtibu. Ka to lai buhtu eespehjuschi panahkt, jo wezaki naw no masotnes zeeti pesspeeduschi skohlu apmekleht. Isiglihotu behrnu wezaki naw wis tahdu walu atlahwuschi, bet ruhpejuschees ihsta wezaki mihlestibâ par fawu behrnu nahkamu lablahshana, fawu grafiti labak skohla us augleem likdam, neka zitur fur. — Teefcham, labus auglus redsehs wezaki, kas fawu labumu upure behrnu isglihtibai.

Kad nu scho apgabalu apluhkojam, tad gan waram faziht, ka daschi suhta fawu behrnu ganos, kaut gan winu eespehshana stahw, skohla suhtiht. Senak dasch suhdsejabs, ka newaroht eespeht behrnus skohloht, jo us pilfehtu suhtiht esoh par tahu, un pagasta-skohlu ari nekahdu ne-esoh. Tagad to jau wairs gan newarehs ne-weens fewim par eemeslu preekschâ zelt; jo tagad ir gandrihs katrá pagastâ kreetna skohla, kur fneids tahdas pat sinashanas ka pilfehtu „elementar-skohlas“, un pat wehl dsiłakas. Tamdeht, mihti wezaki, nenokaweejet fawus behrnus lihds pehdejeem skohlas-gadeem, bet suhheet tohs skohla pee laika un labis prahitis! Zeru, ka schihs rindinas dascham labam derehs par eewehroshana tanî sinâ.

Skohla, skohla, laishat skohla!

Ko es mahjâs darishu?

Skohla gudribu man fohla;

Mahjâs kauna palikschu!

Seedons.

No Engures mahzitaja-muischas. 26. Septemberi p. g. pawadijahm retu preeka-deeninu, jo swinejahm draudses mahzitaja, zeen. Bahder'a lga, 25-gadu amata-fwehtkus un fudrab-a-lahsas. Bija jau 25 gadi aistezejuschi, kamehr zeen. Bahder'a lgs preeksch wifahm schihs trim draudsehn, Engures, Osirzeema (Selgerben) un Mehsuragas, fawu amatu uszihtigi kohpis. Minetâ deenâ it agri no rihta Engures skohlotajs un ehrgelneeks, Weidemana lgs, ar dseedatajeem, kuru starpa ari juhras-skohlotajs Sandberg'a lgs, un skrihweris Bunkenberg'a lgs un ziti atradahs, ar jauku tschetralsfigu dseedafshanu bij gawilneeka-pahri apfweizinauschi. Tad pasneedsa mihlestibas-dahwanu, ko kohpa bija apgahdajuschi. Gawilneeka-pahris ar firds pateizibu fanehma fasneegto mihlestibas-schmi.

Pehz tam abrauzza Osirzeema wezais, firmais, senakais skohlotajs un ehrgelneeks, A. Bergmana lgs, ar masu pulzinu, zeen. draudses ganu fweizinaht ar no A. Bergmana lga pascha, it ihpaschi us to deenu fazeret dseefminu: „Tew, Deewes, mehs dohdam pateizibu.“ Tad A. Bergmana lgs tureja lohti jauku runu, un runu heidsis pasneedsa, Riedeldorfes un Kindseles pagastu wezakeem flaht

esoh, no wineem, winu pagasteem un ziteem dahwinato jauko mihlestibas-dahwanu. Pehz tam runaja weens Osirzeema fainneeks J. F. jauku runu.

To wif redsoht un dsiredoht bij zeen. mahzitajs un wina zeen. laulata draudse lohti firdi aishgrahbt, un issazija firsfigas pateizibas wifem, tiklab flaht esofsheem, ka ari teem, kas flaht nebijo, bet bij fawas wehlefchanas suhtijuschi. Tad wif nehmahm dalibu pee gohda-meelafta. Dasch labs un teizams wahrds sché tapa runahts. Starp ziteem zeen. weefem mehs wehl peeminam wego, mihioto Krause's mahzitaju is Tselgas, kas muhs schai preeka-deenâ bij apmeklis. Laimi un fwehtibu gawilneekem wehledami heidsot schlihramees.

No Bergmana lga fazereto dseefmu pasneedsam zeen. lasita-jeem:

Tew, Deewes, mehs dohdam pateizibu,
Ka Tu ka tehwâ muhs mihlejis,
Rowehlej's leelu schehlastibu:
Mums mihi ganu edewis;
Din'defmits preezus gadus nu
Winsch ganis's Tawu pulzinu!

Mehs, zeenigais, ten schodeen fweizam
Us amat'-fwehtkeem preezigi!
Un Deewu flanejam un teizam,
Ka Winsch ten ari schehligi
To paschu laiku laulibâ
Peedshwoht wehlej's mihibâ.

Lai fwehts tad palek jums tas brihdis
Schai fudrab'-kahsu deeniaâ,
Kur nodshwohts tas dshwes-fprihdis
Jums faderibâ, laimibâ!
Par to lai debesf Tehwam gohds
No jums un mums ir muhscham dohts!

Lai Deewes dohd, ka wehl ilgu laiku
Juhs mums par fwehtib' strahdatu!
Ka Jesus pehz scha muhscha twaiku
Jums schehligi tad usfauktu:
„Ustizamee, tad nahzeet nu,
Rekt algu par to puhschinu!“ —

J. F.

No Mieschamuschas draudses. Muhrumuschas un Berkenes pagasti noswineja preeksch kahdahm nedelahm preeka-deenu, jo winu jaunais skohlas-nams tapa eeswehtibts. Mineteem pagasteem jau gan pastahw skohla kahdus 34 gadus, no nelaika Muhrumuschas barona Delsen lga dibinata. Ruhme preeksch skohlas bij dohta Leel-Berkenes muischas ehrbergi. Wehlak muischu virka tagadejais Leel-Berkenes dsimts-kungs, kas ari laipni atwehleja, turpat 20 gadus skohlu tureht, lihds jaunu skohlas-namu ustaifisa. — Par scho labprahribu ir zeen. Dannenberg'a lgs leelu pateizibu pelnijis. — Tagadejais jaunais skohlas-nams ir ne tahlu no Schagares-Bauskas leelzela, Muhrumuschas rohbeschâs. Jau no tahlenes zelotajs war redseht stalto ehku. Bet kad eekfchu apluhko, tad war gan wehl jo wairak preezatees, jo wif ir pareisi un kahrtigi eerikehts. Chka ir plafcha, ar leeleem lohgeem un prahwahm, angstahm istabahm, kas peerahda, ka skohlas-nama zehleji ir skohlas mihiotaji, un naw ne puhlinus ne isdohshanas tau-piuschi. — 26. Janwari p. g. bij eeswehtibschana-deena. Jau no pascha rihta laudis skohlas-namâ sapulzejabs — gan no tuwenes, gan no tahlenes. Nams bij ar satumeem un frohneem puschohsts, kahdus seemas-laikâ war fagahdoht. Bisdeenas laika abrauzza draudses mahzitajs, z. Bursy lgs; tad skohlas istabâ weesi sapulzejabs, zik ruhmes bij, — jo wif newareja tur fa-eet. Papreckschu nodseedaja no jau-nahs dseefmu-grahmatas 313. dseefmu. Zeen. mahzitajs apfweizinaht weesus trihseeweniga Deewa wahrdâ, issahstidams klausitajeem, ka skohla zehlusees un zik ilgi pastahw, un gohdam peeminedams wifus tschetrus skohlotajus, kas preeksch skohlas pagahjuschos gadus darbosches. Tad ar gaischeem un fwarigeem wahrdem us jauno skohlas-namu norahdiha, ka nu nams gan gataws, bet ka ar to ahrigo namu ween wif naw wehl darihts, bet ka sché wehl dauds jastrahdâ,

Lai schis nams ir un paleek ihsts gudribas un gaismas nams. Bet-lai dozbs isdohtohs, tad eesahkumam waijaga buht tahdam, ka war zereht un sagraidiht labu galu. Deewa-wahrds mums tahdu eesahkumam rahda. 111. Dahw. dseefm. 10. p. faka: „Ta Kunga bihja-fchana ir tahs gudribas eesahkums.“ Schee wahrdi eerahda, ka mahzibai par pamatu buhs buht svehtam Deewa-wahrdam. Lai nu ari daschadas pafauligas sinatnibas skohla tohp mahzitas, tad to-mehr mihsam Deewa-wahrdam waijaga buht tam awotam, kas wifas-zitas mahzibas svehtigi flazina. Un tahds noluks ir ari schai skohlai. Tahtak z. runatajs issabstija, ka trihs pee skohlas waijadfigi: skohlotajs, skohleni, un kas behrnus skohla suhta. Skohlotajam buhs amatu kreetni nokohpt un ne-apnikuschanam puhletees uszihitba un pa-zetib. Behrneem, kas skohlu apmekle, waijaga buht paklausigeem un usmanigeem. Pee tam tad ari it ihpachchi skohlenususrunaja, pafkubinadams un peckohdinadams, lai ir tschakli pee mahzichanahs, un lai gohdigi un rahmi isturahs skohla buhdami, jo tad darihs preeku skohlotajam un wezakeem. Tad labi eemahzisees to, kas skohla teek mahzits, un augs ka kreetni un derigi tautas dehli un meitas. Pafkubinaja wezakus un audsinatajus, lai ne-aislawe behrnus skohla suhtih, un lai gahdā zil spahdami, ka behrni pee mahzibas teek westi, jo ta ir ne-isnihkstama manta. — Beemineja tohs wahrdus, ko muhsu Augustais Semes-tehws un Keisars runaja Maskawā, kad Deews Winu no nahwes-breesmahm schehligi isglahba: „Wedeet sawus behrnus us pateesibas zelus!“ Lai behrnus jau no masahm deenahm radina un skuhina, labu mihsleht un launu enihst, tad ari no skohlas labus, kret-nus auglus peeredsehs. — Tad skohlas-namu trihsweeniga Deewa wahrdā eefwehtija. Pehz tam nodseedaja: „Af Deews par saweem behrnineem“ u. t. pr. Tad draudses chrgelneeks un zitreisigais skohlotajs pee schihs skohlas, Klaustina kgs, runaja kahdus wahrdus, issazidams sawus preeku, ka nu Muhrumuischas un Berkenes pagasti ween-reis pee skohlas-nama tapuschi, ko sen jau wehlejuschees, un kas ari lohti bija waijadfigs. — Pateizabs z. mahzitajam par wina puhsinu, ka winsch jau tik ilgus gadus par schihs skohlas lablahschahu gahdajis. Tad runatajs isteiza firsnigas laimes-wehlefchanas minetahm pagasta-waldehm un wifem pagasta-lohzekeem, lai preekus bauda un labu sekni reds no jauna skohlas-nama. Lai wisi skohlas gahdneeki, pagasts, skohlotajs un mahzitajs, eet rohku rohla. Beidscht issazija augstu laimi jaunojam skohlotajam, lai sveiks dshwo sawā amata. Tad nodseedaja: „Lai Deewu wisi lihds“ u. t. pr. Zean. mahzitajus usrunaja jauno skohlotaju, Frix Burkmana kgu, kas Irlandas seminarija mahzijees, winaam Deewa svehtibu wehledams, lai ne-apnizis darbojabs mihsleht Latweescheem par labu. Luhds pagastu un skohlas-wezakohs, ka ari basnizas-pehrminderus, lai pee skohlas-buhfchanas pafpalihdscht zil spahdami. — Ar svehtischanas wahrdeem un dseefmu „Swehti Kungs un fargi“ eeswehtischana beidsahs. — Pehz tam pafneedsa z. mahzitajam un weeseem gohda-maltiti, pee kam daschias weselibas issauza. — Ziti weesi pakawejahs wehl ilgaki kohpā, draugs ar draugu, kaiminsch ar kaiminu laipni parunadamees, un tad ar preezigham firdihm schikhramees. Schihs rindinas rakstiht beig-dams newaru alstaht nepeeminejis, ka pagasta-wezakee, Freyberg'a un Bergmana kgi, un skohlas-wezakee, Kapteina un Weinberg'a kgi, pateizibu pelnijuschi par weesu laipno usnemfchanu. — Zeram, ka schi gohda-deena daudseem paliks jaukā, mihsā atminā.

Kahds draudses-lohzekees.

Par behrnu audsinaschanu mahjā un skohla.

III.

Laboht pirmahs schikras audsefchanas wihsi, jo ta nepilnibā aif-kawē daudskahrt tahs zitas. Schini leetā buhs ja-eewehro:

- wezaki mahju fadshwē,
- meiteru-skohlas,
- skohlotaji, ka wezaku weetneeki draudsē, un
- meiteru nepareisa skohloschana.

a) wezaki mahju fadshwē.

Gan nupat pirmā laikā mehs wehl ne-eespehīm ar pafcheem wezakeem audsinaschanas finā it nelahdas leelas leetas, jo daschi wezaki nepasihst pilnigi schihs darbu, un tamdeht negreesch us to deewsgan wehribas. Wezaki jau ari newar eet skohla un to tur fahkt mahzitees, jo tahda mahziba now israujama va gabalam, bet ta stutejabs us wis-pahrigahs isglihtibas jeb zitu finibū skohloschana. Ari grahmatu un laikrakstu, kas lai kalpo schim noluksam, truhka lihds schim Latvju

tautai, ja ne-eewehrojam tahs druzjinas, kas schurp un turp ir iskafitas pa awisehm un kalendereem, lai ispilditu schihs rohbu. — Bet nesnu, waj tas dauds ko lihds; jo fainneekus lihds neskaitoht, kuri gan naigi peedalahs pee grahmatu un awishu lasfchanas, tas wifuleelakais pulks, kas peeder pee kalpu kahrtas, isturahs pa leelakai da-lai pret grahmatahm un awisehm weenaldfigi, un nelaşa bes sawas dseefmu-grahmatas gandrihs it nela. Naw jau ari brihnumas, jo grahmatu un finibū wehrtibū tee nepasihst wehl deewsgan; pamudina-fchana us tam no fainneeku puses noteek ari tik reti fur, jo awises fanehmis fainneeks reti lafa faimei preekschā, bet tilai lafa pats preeksch fewis. Kad tagad eewehrojam daschōs widōs fainneeku fadshwi ar fai, tad jaleezina, ka tihi ehrmota atfwechinaschanahs eerohdahs starp scheem, it ka kad preti stahwetu diwi tautas diwās schikras, un weena zeesh ohtru tik tamdeht, ka nei weena, nei ohtra naw patstahwiga preeksch fewis. Dach fainneeks usfakata kalpu ka kahdu noperltu darba-spahku, un to meklē pilnigi isleetaht few par labu, bes ka to kahrtigi eewehrotu zitadā wihse; kalps atkal usfakata fainneeku ka spahku noperzeju, un ir ar meeru, kad fanem sawu algu un pahrtiek. Ta schee abi beeschi ween isturahs weens pret ohtru. Mihliga veeglandischanahs sawstarpigā kohp-dshwē — daschās weetās naw ne pawifam rohnama. Ta war zeltees plaisma starp weenas un tahs paschas tautas lohzekeem, kurai ne buht newajadsetu atraft weetu. Waj jabrihnahs, kad kalpu kahrtas schur-tur atfwechinaschanahs no fainneeku kahrtas? Jau pat masu behrnu firsfninas juht schi plaismu, tamdeht ka fainneeka behrns daschbrihd atturahs no pagasta-skohlas, lai naw jasehd ar kalpa behrnu kohpā. — Waj jabrihnahs, kad krohga preeki ar saweem netikumeem nesuhd pee wifa schi laika attihstibas? Kur lai kalps peebeedrojabs, kur lai papreezajabs? Tam ne-atwehle nedf laiks, nedf sirgs, nedf nauda, nemt dalibū pee jaun-laiku „bal-lehm ar danzofchanu un weesigeem wakareem“. Schai finā waijadehs gan atraft zitus zelus, zitus lihdsellus. Bet par wifahm leetahm waijadsehs fainneekem rahdiht pret sawu fai, tehwischliku peemihlibu un draudsigu fatikschano. Kad fainneeks atradihs fai, few behrnus, un fai, atradihs fainneekā ihstenu nama-tehnu, pee ka war pafpeestees behdās un preeks, tad sels kalpu schikra, tad ari ihstenu sels fainneekiba jeb grunteekiba; — tur nebuhs nospeests jeb panizis, bet jautrs gars, — un jautrs gars weizina wisu kahrtu fadshwi. Tamdeht lohti jawehlahs, ka ari kalpu kahrtai gahdatu ne-wainigu laika-kawekli walas-brihschōs, zaur ko ari kalpu kahrtai wairak isglihtofees. Pehz manahm dohnhahm waijadsetu buht katra mahjā weenai derigai awisei, kuru fainneeks isskaidrodams fai, lai lafa preekschā. Tad tauta un wezaki peenemfees zitadā garā un metihb sawas azis us isglihtoteem tautas lohzekeem un us zitahm isglihtotahm tautahm, un fahks jo wairak audsnaht sawus behrnus gaismas garā. Tamdeht paldeewas teem mahzitajeem un teem wihsrem, kas schini garā un noluksa isplata draudsēs awise, un tahs labprahf is-dala, lai — ari „kahdi“ pee tam pafausahs, tamdeht ka tas now wainu labumā. — Es faku wehl te kahrt, schi awishu isdalischahu wehl dauds weetās un dauds draudsēs mahzitaji jo mas eewehro. Waijadsetu schini finā puhletees dauds wairak, un buht jo iswehligem, wairak nekā tas tagad warbuht noteek, lai ari kahdi „pasinotaji“ pafkleegtu pilnu pafauli. Mahzitaju svehts usdewums ir, buht nomohdā par draudses lablahschahu, un usmaniht, kahda gariga bariba tohp pafneegta draudses lohzekeem. Mahzitaji buhtu dereti gani, ja tilai no kanzelehm jauki runatu un ne finaht neliktohs, kahda fehla tohp fehta draudsē, ahrysus basnizas. Kaut schis isglihtibas lihdsellis, tas ir awishu lasfchana, weizinatohs! Zaur to ari skohlas pahnkīm labaks auglus, it ihpachchi geografijas un wehstures finā. Ikkatra skohlas-bibliotekā waijadsetu starp lafamahm grahmatahm atraftees kahdai awisei, ko skohlotajs lai lositu pa walas-brihscheem behrneem preekschā. Tilai no strihdu-raksteem ir lohti jafargahs, lai behrni nemahzahs strihdus mihsleht, jo tohs jau dshwe pati deewsgan mahza, bes ka wehl pabalstam zaur raksteem.

Pee audsinaschanas buhtu ari tas labs lihdsellis, kad wezaki farnatohs ar wairak isglihtoteem zilwekeem, un derigu padohmu paf-nemu un liktu labi wehrā. Ta pee pilnigakas atfahschanas nahkuschi, wezaki audsinahs sawus behrnus zitadi. Ta fagatawotus un garā mohdinatus behrnus wezaki nodohs ar preeku skohla, un skohla behrnus ar preeku fanems un warehs behrnus ar wezaki pafpalihdsibū stiprinahs jo svehtigi wifos tikumās. Kad wezaki ar skohlotaju ees rohku rohla, tad finahs, ka skohla, Deewa-wahrdam un kristigai luhgschana pafpalihdscht, dzen us preekschū swarigo behrnu- un tautas audsinaschanas darbu. — Bet lai schis darbs labi isdohtohs, apluhkošim:

b) meitenu = föhlas.

Pee meiteau-fkohlu dibinaschanas jaferahs naigi un ar wifus
spehku. Kohti janoschelio, ka tas, ka fkohlas pahrskats to israhda,
wehl daschu schkehrschnu dehlt, ta now. Rahdahs, ka pretineeku now
mas, kas faka: „Lai jau nu tohs sehnus fkohlo, bet kapehz lai mei-
tenes fkohlo?“ Pehz manahm dohmahm un pahrlezzinashanahs es ta
fazitu, ja weenai pusei buhtu japaleek nefkohlotai: „Lai tad paleek
sehni nefkohloti!“ Jo kam buhs ustizeta nahkotne audsinashana, un
ka rohkas stahwehs ohtrais un tresshais augums? Jau raksta eesah-
kumā faziju, ka it ihpaschi mahte ir behrnu audsinataja; jo tehwam
ir jypadara darbi, kas noteek ahryus familijas un ahryus nama, lamehr
mahte paleek familijā un mahjā, un nodarbojabs ar eelschkeigem dar-
beem un ar behrnu audsinashanu un mahzishanu. Mahte ir ta
pirmā fkohlotaja, kas pirmohs mahzishanass-darbus isdaridama leek
pamatu wifai tahakai mahzishanai. Mahte ir ta, kas behrnam la-
sifshani mahza, un zaur to atwer wahrtus pee wifas zitas mahzibas.
Mahte ir ta pirmā, kas behrnam mahza Deewa bihjashanu un atsch-
shani, kas ir wifas zitas gudribas un labklaahshanas pamats. —
Bet ka mahte wifai to eespehs, kad nebuhs pati pareissi mahzijusees?
Nemjsim par prohwi lassischanu. Ka mahte warehs mahziht pareissi,
isweizigi un ar patikshani lassit, kad pati nefaproht no pareisas
silmju un filbu eedalischanas un riktigas issaukschanas — it neka, un
nomohzahs pati lihds ar sawu behrnu, bes ka pareissi tisktu us preek-
schu? Jau pee pirmahs un ohtrahs „Abbez“ puses manams, ka pa-
schai un behrnam grahmata un lassischana ir jo leela nasta! Ka
lai behrns to fanem ar prahru, kad mahte leek bohlestereht: T-a-f-w-e-a-
t-a-l-u-a-g-f-z-a-n-a. Mu-a-f-u -t-e-a-ws“, un kohpā fasaukt: Ta
swehta luhgschana. Muhsu tehwes? — Tihri brihnum, ka behrns
tanī wezumā un sapraschanā ar tahdu bohlestabu jaukschanu pawifam
nesamulst, un lassischanu wehl ta eemahzahs!! — Jo kas tad ir „la-
sift“? Nekas zits, ka „fakraht“. Kas lasa, tas fakrahj: no bohle-
stabeem silbes; no silbehm wahrdus; no wahrdeem teikumus, un no
teikumeem dohmas un stahstus. Kas nepareissi lasa, tas gan ari
krahj, bet krahdamas fajauz, un jaukdams manto tilai bohlestabu bursu
jeb mudschekli. Ka behrns raksta eespeestahs dohmas no tahda bohle-
stabu puhla ar mineschani lai usmin?! Pee tahdeem behrneem ari
redsam, ka tee pee lassischanas minedami ween min. Nepasifstamās
arahmatās newar ne pawifam lassit, — ko tad mahte blakus stahwedama

dauds reis aifbildina, fazidama: „Tani grahamatā wehl now laſijis; bet Atwentes-ðseefmas jau ir isgahjis zauri.“ Tå behrns tikai to grahamatu war laſiht, ko ir mahzijees, un käd zitā grib laſiht, tad ta papreekschu ir ja-eemahzahs.

Par dascheem rohkas-darbeem pagasta-ssohlâs.

Ar fcho wirsrafsku kahds zeen. rafstneeks Latv. Alw. Nr. 2. pēlikumā mums pāfneeds daschas rindinas par eewe hrofchanu pagasta-skoblags.

Zeen. rakstneekam ir pilniga taisniba, ka semkohppju behrni pa-gasta-skohlās jaradina pee darbeem, kas peekriht pee semkohppibas jeb semkohppju dīshwes. Bet janoschēhlo, ka schim brihscham katrā pag.-skohlā tas nebuhs eespehjams, jo skohlas pa leelakai dalai ir tahdas, kurās minetohs darbus jau tamdeht newarehs strahdaht, ka naw wai-jadīgahs eeriktes. Kad dauds skohlās wehl rohnahs truhkums pee wi-swaiajadsigakeem mahzibas-lihdsekleem, tad mas zeribas, ka par schihm eeriktehm wispaehrige gahdahs. — Eeriktes ewehrojoht ir jaſaka, ka wišpirms buhtu jagahdā par ruhmigu istabu, un tad par ehwelbenki, chwelehm, sahgeem un ziteem amatneeku riſkeem. Prečesch schi darba pag.-skohlās waijadsetu pehz manahm dohmahm ſpraust wehl augstaku mehrki, nekā zeen. rakstneeks minetā Latv. Nw. nummurā to darijis. Lai ari labi, tomehr naw deewsgan, kad kahdus semkohppibas riſkus pataifa masā formā, kas naw nekur isleetajami, bet turpretim buhtu tā jataifa, ka war bruhlekt, un tamdeht ari pahndoht jeb iſlohs-ſeht skohlai par labu. Us tahdu wiſi eenahku dafch graſtis, un ne-waijadsetu pagasta-waldi jeb skohlas gahdneekus weenmehr apgruhti-naht ar lubgfchanahm un peeprafifchanahm. Pehz manahm dohmahm buhtu schini ſinā lohti labi, kad katra reiſi, kad wiſpaehrige skohlo-taju konferenzi notura, ari iſrihlo skohlas rohkas-darbu iſſtahdi. Tahdā iſſtahdē ne wiſ ween redſetum, kā ktrs ſcho darbu weizina, bet zits zitu paſkubinatumees un mekletum pahrspeht — gohda-algu fa-nemdami. Schē ari feeweefchu rohkas-darbi, kas wehl mas tohp-dīſhti, atrastu kreetnu ſelmeschanu, un mehs fawahm meitenehm pee-ſchirkum daschu labu, kas wiňahm nahlotnē reis buhs jo waijadīgs. Bet Jums, zeen. Augſchsemneek, kas Juhs ſcho „rohkas-darba jau-tajeenu“ ſchinī wiſ ſeet eekustinojuſchi, ſirſnigi pateizahs

Rahds Leijsemneels.

M i s s i o n e s I a p a.

Bahrskats par misiones druwahm.

Esa. 66, 19.—21. Un suhtischi no teem isglahb-
teem pee teem paganeem us tahn tahlajahm falahm,
kas manu flawn naw d'sirdejuschi, un manu goh-
dibu naw redsejuschi, un tee stahstih's manu goh-
dibu starp teem paganeem un tee atwedihs wifus
juhfu brahns no wifahm tautahm tam Rungam...
un no teem es zitus nemischu par preestereem un par
lewiteem.

I. Australia (*turpinajum*).

Mihlee misiones draugi! Australijas masahs un leelahs falas, kas Rīhta-semes puslohdē atrohnamas, apmeklejusdi, mehs gribam greestees us tahn falahm, kas wakara-semes puslohdē atrohnahs.

4. Faun-Schlante. Ta fauz diwi leelas falas, kas starp wiſahm Australijas falahm wiſhwairak pret deenas-widu gul. Schinis falas, ihpaſchi tai, kas pret seemeleem, fahdus 10 gadus atpakat bij seedoscha misiones-druwa: pirmā Kristus mihleſtiba bruhno Maoreefchu (ta fauz tohs salineekus) ſirdis bij ſagrabhusi, ta ka ar ſirds-preeku fanehma to preezas-mahzibu un ſteidsahs pee Jesus atgreetees; bet pehz tam iſzehlahs aſinains karſch starp salineekeem un Eiropeefchu kolonisteem, kas starp wineem bij apmetuſchees un ar wiltibu jeb waru winu ſemes gribuja enemt. No eenaida pret Eiropeefcheem pahnemti, tee ari ſawu ſirdi fahka apzeetinaht pret Evangeliuma mahzibu, to Eiropeefchi teem atneufuchi. Gan Angleefchu waldibai iſde-wahs to aſins-iſleefchanu beigt un meeru starp baltaſeem un bruhnajeem eedſhwotajeem drehrt. Baur kareem iſgahjuſchöd 12 gaddos Maoreefchu ſkaitls no 55,000 uf 36,000 pamafinajees; no teem atlukufcheem trefchā dala turahs wehl pee misiones-darba, bet ta pirmā mihleſtiba ir iſdſiſuſi.

Angleeschu bislapu-basnizas misiones-beedriba strahdà jau 66 ga-
dus Jaun-Sehlantes seemela falà, trijòs apgabalòs : pret seemeleem,
pret rihtem un pret wakareem. Seemela apgabalâ misiones-darbs
zaur kareem mas tapa aiskawehts ; starp Maoreescheem un kolonisteem
walda meers ; abi pahrteek wiswairak zaur fanepu audsinafchanu un
wehrpschanu. Leelakas misiones-stazioniess schai apgabalâ ir Raitaia
un Waimeete. Raitaia strahdà misionara-tehws, kas jau preeksch 6
gadeem sawas amata-selta-lahfas swinejis. Kad wina namis un
manta aifgahja ar uguni, tad parahdijahs, ka laudis ar winu fasai-
stitti zaur mihestibas-faithem. Außlante, kur mas Maoreeschu dñishwo,
ir misiones-seminarija, kur 18 Maoreeschu jaunekti tohp fataifti us
mahzitaja-amatu. No Außlantes wairak pret deenas-widu Waikoto
apgabalâ preeksch kara-laikem Ewangeliuns wißbagatalohs auglus
nefis; tur skaitija ne masak ka 30 feedoschas draudses; bet tautibas-
gars, kas te wißtiprakti bij pazechlees, tik nikni wiſu prahthus un doh-
mas pahrnehmis ar eenaidu, ta ka wiſeem misionareem bij ja-atſahj
sawas druwas, un ari pehz dereta meera tee tikai paslepen un us ih-
feem brihscheem drihkfst sawas draudses apmekleht. Bet kur eenaidis
tik stipri walda, tur atkal bruhnee semes-eedfishwotaji no halaſejem ko-
lonisteem peenem wiſadu nekahrtibu; eedserfchanas un nefchikistibas
grehki tohs lautinus maita. Seemela apgabalâ pawifam skaita 5650
draudses-lohzecktu, bet winu starpà tik 720 deewgaldneeku. Nihta
apgabalâ ari wiſas draudses zaur karu ispohtitas, bet laudis atkal
fahkushchi sagruwuschahs basnizas usbuwheht no janna; skaita te 3512
draudses-lohzecktu ar 638 deewgaldneekem. Wakara apgabalâ pee
pilſehta Welinton ir diwi stazioniess ar 277 draudses-lohzeckleem un 155
deewgaldneekem. Ziti, kas pawifam bij no Deewa-wahrdeem atkah-
puschees, sahkt atkal atgrestees; bet pee leelakahs dasas wehl walda eenaidis,
un laudis Deewa-wahrduſus nekahro. Pawifam bislapu-basnizas mi-

ones-beedribai Jaun-Schlantē ir 18 stazioni, 19 tautas mahzitaji ar 162 valihgeem, 9439 kristiti un 1513 deewgaldneeki. Skohlas wis-wairak no waldibas usturetas, kas Deewa-wahrdu nemahza; misiones-skohlas tikai 7 ar 270 skohlas-behrneem.

Metodisteem pee rihta-juhrmalas ir 4 stazioni, kas no kara wehl wairak isnihkuschas. Angleeschu Ewangeliuma isplatischanas beedriba ustura wehl 2 stazioni seemela falā; bet tee laudis wehl no kara-laikeem padauds nemeerigi. Ar leelaku sekmi schi misiones-beedriba strahdā deenas-widus falā pee Kristschertsch pilsehta, stazionē Kain-poi, kur wina ustura tautas mahzitaju. Lai gan tas karsch, kas seemela falā tahs draudses ispohstijis, deenas-widus falā pawifam nebuhtu misionajis, tomehr ari te naidigs gars pret Eiroopeescheem misiones-darbam nelauj weiktees.

Brehmenes Wahzu misiones-beedriba strahdā masā salinā Riu-puki; te paganu wairs naw, un ari skaidru Maoreeschu tur wairs nerohnahs; bet misionars Wohler's, kas tur 30 gadus strahdajis, tagad ir mahzitajs pee draudses, kas fajauktu no Eiroopeescheem un Maoreeschem. Brehmenes misiones-beedribai senak bij ari 2 stazioni deenas-widus falā, bet tahs laikam buhs isnihkuschas; skaidrakas finas truhfst.

5. Melanesija jeb melnahs falas. Ar scho wahrdū no-žauj wiſas tahs falu-tschupinas, kas no Jaun-Schlantes issteepjahs vret seemeleem, tapehz ka winu eedſhwotaji ir melni: Norfolka-fala, Jaun-Kaledonija, Loijalati-fala, Jaun-Hebrides ar Banks-falahm, Santa-Kruz-fala un Sahlamana-fala (schahs beidsamahs skatee Rihta-semes pušlohdē). Schinis falas strahdā trihs misiones-beedribas: Skohtu-semes presbiteru misiones-beedriba, Londones misiones-beedriba un Angleeschu biskapu-basnizas misiones-beedriba.

a. Presbiteru misiones-beedriba strahdā us jaunajahm Hebridehm, un ustura misiones-kugi „Dayspring“ (l. Dehspring), kas tahs falas apmekle; starp scho falu eedſhwotajeem ziti nikni, ka swehri, un ehd zilweka galu, ziti rahmi Deewa-wahrdu klausitaji; ziti ar lehn-prahitbu peenem to wineem eedehſtitu wahrdū, ziti kurnedami tam turahs pretim, spreedami, ka Bihbele un Deewa-wahrdu mahziba atneſ limibu un nahwi; ziti ar behrna mihlestibū mihle ſawus misionarus, ziti twahrsta pehz winu dſhwibas. Wiswairak misiones-darba augli eenahkuschees Aneitijuma-fala, kas wairak pret deenas-widu; wiſi wi-nas eedſhwotaji (skaita pawifam 1500) apmekle basnizas un skohlas; iſkattras mahzibas tura pahtarus; wiſi behrni mahk laſiht; wiſi walka Eiropeeschu drehbes; jauna deriba, un no wezahs deribas zitas grahmatas, ka ari skohlas-grahmatas ir pahrtulkotas un drukatas winu walodā. Diwjās stazioni ir 8 basnizas ar 600 deewgaldneekem, un 55 skohlas; 4 mehneschus pa gadu skohla tohp tureta preefsch jaunekleem, kas fataſahs us skohlmeistera-amatu; ziti no scheem iſeet us tahm klahetahm salahm, teem paganeem Ewangeliumu fludinah. Diwi masa-falas: Aniwa un Fatuna iſſchirahs no zitahm Jaun-Hebridehu falahm zaur to, ka winu eedſhwotaji naw melni, bet bruhni. Aniwa ir 220 dwehſeles, kas wiſas turahs pee Deewa-wahrdeem,—ziti ar firſnigu tizibū, ziti ar ahrigeem darbeem. Fatuna ir 900 dwehſeles, no krahm 100 turahs pee Deewa-kalpoſchanas, bet lihds schim 6 wihiween ſtaigā arween apgehrbti; 4 jau ſawus garohs matus nodſinuſchi. Abās falas pa weenu Eiropeeschu misionaru ar dſimteem valihgeem, kas darbojahs ar Deewa-wahrdeem pahrtulkoschanu un drukaschanu. — Zitā falā, Tannā, wiſi wihi wehl walka gaxus matus; bet diwjās stazioni strahdā skohlmeisteri no Aneitijuma; 320 dwehſeles turahs pee Deewa-kalpoſchanas, 70 mahzibas laſiht. 1875. g. Dezembera mehnesi zehlahs leela waijashana vret kristiteem; 100 draudses lohzekeem bij jabehg us Aniwa; kari pohtija to ſemi, un laudis fahka eht ſawu enaidneku meefas. Gromango-fala dauds leezineku aſnis iſ-lectas: 1839. g. misionars William's, 1861. g. Gordon's ar ſawu feewu, 1873. g. wiſa brahlis tapa apkauti; bet heidsamōs gadōs misiones-darbs te naw bes augleem paliziſ: 500 eedſhwotaju turahs pee Deewa-wahrdeem, 100 mahk laſiht, 35 eet pee Deewa-galda; no ſcheem ziti us zitahm salahm ir nogahjuſchi, to preeza ſehet ſludivamani. Cfata-fala pee deenas-widus-wakara juhrmalas 270 kristiti ar 77 deewgaldneekem; bet tee pagani wehl zeeti turahs pretim; ſeemela-wakara juhrmalas 1875. g. pirmee eedſhwotaji tapa kristiti; baltee kolonifti te basnizu uſbuhejuschi, kur misionars tur Deewa-kalpoſchanu Angleeschu walodā. Nguna-fala ar 1000 eedſhwotajeem misionars Milno fa-aiginajis kahdus 50 ſautinus pee Deewa-wahrdeem; bet ziti aſtaver auſis. Mataso-fala strahdā skohlmeisteris no Noratongos (skat.

turplikam), un 80 dwehſeles falafijis, kas jau fahkuschu luht Deewu. Leelakajā ſtarp Jaun-Hebridehu falahm, Eſpiritu-Santo, newefeliga gaſia un lauſchu eenaida deht misionaram bij ja-atkahpjahs. Jaunajās Hebrides pawifam 12 misionari, 94 dſimti skohlmeisteri, 43 stazioni ar 726 deewgaldneekem, 70 skohlas ar 2600 skohlas-behrneem, 2 ſeminarijas ar 70 skohleneem.

b. Londones misiones-beedriba strahdā Loijalati-fala; eefahkuſi 1841. g. ar dſimteem valihgeem, pehz ar Eiropeeschu misionareem, kas wiſur dibinaja kristigas draudſes. Bet par tahm jaunahm draudſehm nahza leela pahrbaudifchana zaur katolu preestereem, kas no Franzuschu kara-kugeem apſargati tohs laudis no Ewangeliuma tizibas mekleja atgreest. Diwjās falas: Mare un Sisi tee pahrbaudifchanas bahrgee laiki apſtahjuſchees, tee peewiltee draudſes-lohzeſki atkal atgreesuſchees, un paganu pawifam abās falas wairs nerohnahs; skaita pawifam lihds 10,000 draudſes-lohzeſki ar 3000 deewgaldneekem, un 2547 skohlas-behrneem. Trefchā falā, Nioea, Ewangeliuma tizigo waijashana wehl lihds 1874. g. nebij apſtahjuſi; winu mahjas ſapa nodedſinatas, druwas ispohſtitas, palmu-kohki nozirſti, wiru Deewa-nami isahrditi; diwjās weetās ween wehl druhſteja Ewangeliuma tizigee Deewa-kalpoſchanu natureht; bet pa leelai datai Ewangeliuma tizigee pastahw tai peemelleſchanas laika, no Anglijas tizibas draugeem ſawā truhkumā laipnigu palihdſibu atraduſchi, lai gan ari tahdu netruhſt, kas tizibā wahji palikufchi un no Ewangeliuma tizibas likuſchees atgreesuſees; 1873. g. ſkaitija 1200 Ewangeliuma tizigohs, un 1874. gadā 800 ween.

c. Angleeschu biskapu-basnizas misione, dibinata no Jaun-Schlantes biskapa Selwyn'a, tohp no Angleeschu biskapu-basnizas lohzeſkeem ustureta. No tahm dahwanahm, ko misiones draugi ſameta, Selwyn's novirka kugi, ko nosauza: „Deenas-widus krustu“. Ar scho kugi misionari apmekle Melanesijas falas, un rauga ar teem nikneem ſalinekeem eepaſhites un apdraudſinates, lamehr ſchée wineem uſtizedami kahdus no ſaweem jaunekleem lihds dohd. Schohs jauneklus tee tad iſſkohlinā un iſmahza, un pehz kahda laizina tohs atkal pahrfuhta us winu dſimteni, lai paleek par fahli ſtarp ſaweem tauteeſcheem, winu ſirdis ſataiſidami preefſch ta Kunga un wiſa Ewangeliuma. Ta skohla, kur Melanesijas jaunekli tohp audſinati, papreelfsch bija Jaun-Schlante, un tad ſapa pahrzelta us maso ſalinu Norfolku, juhras widū ſtary Jaun-Schlantes un Melanesijas falahm. 1874. g. ſchai ſkohla bij 181 audſekai no 18 falahm; winu mahzibas kristigas tizibas mahzibū, ſawās tehu-walodās laſiht un ralſiht, rehkinah un ſemes-kohpſchanu. Ziti no ſcheem ſkohleneem ſwehtu kristibū jau dabjuſchi. Kad zaur Deewa ſwehtibū tas eefahkts darbs fahla augt, tad par winu eezechla ihpaſchu misiones-biskapu, ar wahrdū Patefon's; bet ſchis 1871. g. ar misiones-kugi weenu no tahm falahm apmekle-dams no teem nikneem ſalinekeem ſapa nokauts. Jo Eiropeeschu lugineeki ari mehds tahs falas apmekleht, un kad ar teem ſalinekeem apraduſchees, tad tee winu jauneklus ſohg, un tohs lihds nehmufchi leek peē lauku-darbeem ſawās kolonijās. Par tahdu zilweku-laupitaju biskapu Patefonu turedami, tee ſalineeki apſkaituſchees wiru no nahweja. No ta laika zitu misiones-biskapu naw iſwehlejuſchi, un tam darbam atkal par waditaju eezechla Jaun-Schlantes biskapu. — Tahs falas, ko lihds ſchim „Deenas-widus krustu“ ir apmeklejis, ir:

1) no Jaun-Hebridehm tahs falas, kas wairak pret ſeemela-rihteem; Spitaligu-fala jau eezelta kristiga ſkohla.

2) Banks-fala no jaunajahm Hebridehm pret ſeemela-rihteem. (Winu wahrdi muhſu misiones-lantkahrtē naw peſihmeti, tapehz ka ziti Banks-fala no ſeeflaita pee jaunajahm Hebridehm.) Tai lee-lakajā ſtarp ſchahm falahm, Santa-Mariā, ir ſkohla ar 70 ſkohleneem, un ſwehtdeenās tur ſapuljejahs lihds 400 lauſchu pee Deewa-kalpoſchanas; Motā, zitā falā, ir wehl leelaka draudſe, ar mahzitaju no tau-teefſcheem. Ara-falina no kristiteem ween apdſhwota. Zitas falas no zilweku-laupitajeem pawifam iſtuſchotās.

3) Santa-Kruz-fala. Starp ſchihm Nukapu-fala, kur biskaps Patefon's ſapa nokauts. No ta laika ſchahs falas misionari naw eedrihſtejuſchees apmekleht.

4) Sahlamana-fala (jamelle Rihta-semes pušlohdē, bla-kam Jaun-Britanijas falahm). Us kahdahm no ſchihm falahm rohnahs kristigas ſkohlas; no zitahm iſgadus jaunekli tohp no ſuhtiti plaſchakas mahzibchanahs deht us Norfolka-falu.

(Turpmak wehl.)